

10

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.
- 7.
- 8.
- 9.
- 10.
- 11.
- 12.
- 13.
- 14.

- 15.
- 16.
- 17.
- 18.
- 19.
- 20.
- 21.
- 22.

No. Praesides

1. Beckmann - De vicariatu Imp. R. Germ.
2. Bistorius - Sollicitatoribus Cameralibus.
3. Fritsch - regali viarum publicarum iure.
4. Goth - potestate domini territorii & obligat. subdit.
5. Matthie - Comitibus Imperii.
6. Werthoff - alienatione et concessione jurium regalium
7. Rohde - libertate Germanorum.
8. Mauritius - Nobilitate Germanica.
9. Kestner - fundamento Reipubl. Rom. Germ.
10. Wolden - statu nobilium civili.
11. Fritsch - iure Hospitalitatis.
12. Schwendendorfer - iure Noctis.
13. Lyncker - Potentatu.
14. Ungebauer - iuribus ~~Magistratus~~ Superioritatis Ma-
jestati competentibus.
15. Linck - iure Vectigalium.
16. Spener - re Monetaria in Imp. R. G.
17. Lyserus - Electoratu. Bohemia.
18. Struv - iure alienandi illustri.
19. Textor - plenitudine potestatis.
20. Szulecki - camera cum iudicio aulico non concurrente
21. Simon - violatione legati.
22. Decker - iure aperture.

- Nr. Profides
23. Ockel De regali Postarum iure.
24. Donauer - Conventionibus publicis.
25. Henelius - iure publico Germanorum
26. Strauch - Austregis.
27. Pregitzer - Serenissimi Ducis Brunsvicensibus
28. Speigmarm - iusitia confraternitatis publicae.
29. Reichenbach - Adoka.
30. Mencke - Friderico III. Vicario imperii.
31. Suevus - ludis equestribus.
32. Lyncker - consensu electorali.
33. Lotichius - iure primogeniturae.
34. Herper - iure concedendi veniam aetatis.
35. Tritsch - Visitationibus provincialibus.
36. Hahn - iurisdictione et iure Nummi.
- 37.

J.

De

21

JURE APERTURÆ

Vulgo

Bestimmungs-Recht/

Quam

DIVINA ADNUENTE MAJESTATE,

Ex Decreto & Autoritate

MAGNIFICI, NOBILISSIMI, AMPLISSIMI

atque Consultissimi JCTORUM

COLLEGII

in Celeberrima Argentoratensium Universitate

PRO LICENTIA

Summos in Utroque Jure Honores ac Privilegia

DOCTORALIA rite consequendi,

Solemni Eruditorum Examine subijcit

WILHELMUS DECKHERR,

Argentoratensis.

Ad diem Mensis Septembris, H. Lq. S.

ARGENTORATI,

Literis JOH. WILHELMI TIDEMANNI, M DC LXX.

ALBERTUS

Magister

in Collegio

DOCTOR

WILHELMUS

PRÆFATIO.

Celeberrimi quantumvis inter Doctores nonnulli, & Magni Nominis Jureconsulti Regalium materiam satis amplam, atq; ob sui nobilitatem illustrem fere ac elegantem, tractatione fane haud inconcinna, pro intricata ejus qualitate indissolubiles aliis apparentes nexus evolvendo, suam posteris eruditionem abunde probaverint: Non eo usq; tamen felici progressu eorum sese extendit labor, ut in singulis Regalium speciebus illustrandis Lectori satisfecisse, vel etiam in eorum enumeratione ac denominatione justam, ob adversantium authoritatem se tetigisse metam prædicare possint. Alii quippe aliis in cumulandis iis nimis effusi; alii curiosa nimis subtilitate unum in plura distrahere videntur; atque his multo tenaciores alii nulla prorsus præter enumerata in Constitutione Friderici I. Imperatoris *2. feud. 56.* sub nomine Regalium admittunt:

A 2

quos

quos iusta reprehensione dignos merito cen-
 set *Regner. Sixtin. in proœm. de Regal. n. 17.*
 & *seqq.* adde ibidem allegatos Authores, præ-
 fertim vero *Andr. Knichen. de sublim. & reg.*
jur territ. cap. 1. num. 341. Bodin. de Republ. l. 1.
c. 10. Heig. qu. 15 n. 45. p. 1. qui non feliciori ta-
 men calamo horum defectus supplere adgressi
 sunt. Nam ut cœtera quamplurima taceam,
 unicum **JVRIS APERTVRÆ** Regale exem-
 pli loco referre licebit; quod plurimi sicco præ-
 terierunt pede, cœteris & quidem paucissimis
 summo quasi digito tetigisse sufficiebat. Mihi
 itaq; cum nuperrime à *Magnifico ac Consultis-*
simo Juridica Facultatis Collegio, exantlatis feli-
 citer Examinibus Licentiam Dissertationis In-
 auguralis publice proponendæ consecutus fue-
 rim, ex aliis hanc de **JVRE APERTVRÆ**, sive
 de **APER TVRA CASTRORVM**, quod vul-
 go **Defnungs-Recht** vocant, selegi materiam.
 Cujus utilitatem illi potissimū norunt, quibus
 penitus perspectum, quantum Principis seu cu-
 jusq; præterea Status intersit, non saltem pro-
 priis viribus, intra sui territorii limites se defen-
 dere,

... 5 ...

dere, verum in alienis quoq; præsidium expete-
re posse. *De Regal. utilitate in genere vid. Regn.*
Sixtin. d. l. n. 1. Quanquam vero hanc meam
diligentiam paucis præoccupaverit *Vir Nobi-*
liss. atque Amplissimus Dn. Abasverus Frit-
schius Jctus, Consiliarius Schvartzburgicus,
non tantum non ab inchoato opere depulit,
quin potius ad istud Jus uberius pertractan-
dum stimulum addiderit, ita ut ex suis eru-
ditè congestis lucem meis mutuari volue-
rim. Si quæ vero tibi, **BENEVOLE LE-**
CTOR, minus pro Dignitate exculta videan-
tur, temporis brevitati aliquid imputes; ali-
quid vero ingenii viribus condonare ne gra-
veris quæso, præterquam quod monente pas-
sim Imperat. nostro Justin. *in l. 2. §. 14. & sed pri-*
imum. § l. 3. §. 13. & §. 16. C. de V. J. E. triste
illud mortalitas habeat privilegium, ut aliquan-
tis per hoc casu peccare liceat. Tu deniq; Sum-
me Jehova cujus auspiciis inchoare unice fas est,
l. 2. C. de offic. præf. præt. Afric fac meliorem hoc
habeat progressum, inque Tui Gloriam opti-
mum nanciscatur finem.

CAPUT I.

De Origine & Progressu Juris Aperturæ.

THESIS I.

Plenariam cunctarum interpretationum delineationem ex ipsis rerum cunabulis faciendam esse non communis magis disertissimorum Scriptorum ratio *Livius in proæm Histor. Rom.* quam veterum JureConsultorum autoritas suggerit: principium enim cujuscunque rei potissima pars ex mente JurisConsulti Gaij in *l. 1. D. de O. I.* & ex origine plenius pernoscentur ea quæ sequuntur *Schrad. de feud. p. 10. sect 17. n. 52.* itaq; & mihi de Jure Aperturæ scribenti cum Pomponio in *l. 2. D. eod.* necessum videtur, qui inter primordia hujus Dissertationis Juris Aperturæ Originem atque progressum paucissimis demonstrare satagem. Quamvis verò in aliis atque aliis & præsertim in hac materia difficilior Originis seu principii inquirendi facultas sit, ratio enim seu existentia rei non semper est in aperto *l. 20. D. de ll.* nullam tamen, si argumentandi licentiam recta ratione informatam attendamus, adeo sterilem sua natura existere puto, quin aliqualis & non omnino dissonans Originis sive etiam incrementi causa reddi possit.

II. Cum omnium enim Gentium bene inter se constituta jura aut *consensus* fecerit, aut *necessitas* constituerit, aut firmaverit *consuetudo*, secundum Modestinum in *l. 40. D. de ll.* cui jungenda sententia *Menandri* quam Latine sic refert *Magnif. ac Consult. Vir Dn. D. Tabor in commentar. ad tit. Cod. de metat. cap. 4. th. 7.* *Non jus omne tantum; sed & omnia, aut legem efficere aut necessitatem aut consuetudinem.* verisimile est eandem Jus nostrum Aperturæ

turæ Originem atque progressum habuisse, quod ex Historicorum monumentis sufficienter colligitur: summa namque necessitas, quæ gentes coëgit ad tanta sibi constituenda castra, cum ipsis civitatibus & castris Juri Aperturæ anîm dedit, nec minus huic quam illis facinorum colluviem occasionem præbuisse, forsitan ex sequentibus patebit, plerunque enim mali mortalium mores optima aliis sibi consulendi produnt remedia, quæ necessitate ineuntur, consensu perficiuntur & consuetudine demum invalescente firmantur.

III. NECESSITATE autem primitus civitates constructas esse, non minus ex Sacris literis. *Gen. c. 4. v. 14. & 17.* quam & pluribus Dd. auctoritatibus deducitur. vid. *Knipschild. de jur. & priv. Civit. l. 1. c. 9. n. 5. & l. 2. c. 22. n. 117.* neq; posterioribus seculis aliam atque diversam gentes ad ædificandas civitates impulisse causam invenimus, consideratis enim eorum temporum moribus facile erit deprehendere propriæ securitatis ac custodiæ rerum gratia eo tandem deventum esse: quod plurimis exemplis ex Thucydide, Polybio, & aliis passim desumptis demonstrat *Bodin. in lib. 3. de Republ. c. 7. p. m. 512. & 513.*

IV. Latus hic sese aperiret excurrendi campus, si in singulos quarundam gentium mores animadvertere, earumque urbium constituendarum causas recensere velimus: Sed potius est, ut ad Germanos nostros cursum flectamus & in eorum vivendi rationem inquiramus, de quibus *Tacitus*, experientissimus sui temporis rerum Germanicarum scriptor, retulit: *Nullas Germanorum populis urbes habitari satis notum est, inquit, ne pati quidem inter se junctas sedes; colunt discreti ac diversi, ut fons, ut campus, ut nemus placuit. in lib. de situ morib. & pop. Germ. c. 16.* Urbes vi occupatas deseruere, ne contra primævam suam libertatem veluti feræ in sylvis incluse, habitare cogeren-

tur;

tur; & munitarum Civitatum muros solo æquarunt, ne viribus earum freti otio torpescerent, vel si vincerentur absque mora aufugere possent. *Lehman. Chron. Spirens. lib. 1. cap. 5.*

V. Sed nec opus est ut ad tot secula, ad tanta temporum spatia revertamur. Cui enim ignotum esse potest, quàm perverse omnia paucis abhinc seculis in Imperio fuisse peracta. Quisquis sibi iudex, nullum nisi in armis iudicium, omnem litem fortitudo sive potentia alterius dirimebat; Nec hoc magis ex nefario & adsueto more, quàm certo quasi inter eos constituto jure, quod *Faust-Recht* appellitabant, licitum æstimabatur. adde *Rittershus. part. feud. lib. 1. c. 17. §. de Origine. & Dan. Otto. in jur. publ. cap. 19.* quodque adeo invaluit, ut nec Imperii Sanctionibus penitus eradicari potuerit. Edita quippe Constitutio Friderici I. *De Pace tenenda & ejus Violatoribus. 2. feud. 27.* & gravi sub pœna repetita *in tit. De pace tenenda inter subditos, & juramento firmanda, & de pœna iudicibus apposita, qui eam vindicare & justitiam facere neglexerint. 2. feud. 53.* vix illam petulantiam eoërcuit, cumque apparuisset quod his invasionibus tam subito medicina fieri haud possit; omnis enim obediendi lex tum temporis in Imperio exaruerat. *Theod. Dietrich. in not. ad Aur. Bull. tit. 15.* primis postmodum Imperii constitutionibus, eæ; certa tamen sub limitatione indultæ, uti *ex Aur. Bull. tit. von Absagen. 17. Reformat. Francof. de Anno 1442. tit. Daß niemand den anderen beschädige*: posterioribus verò planè interdictæ sunt, uti ex singulis ferè insequentibus Imperii Recessibus constat. *vid. Recess. VVormat. tit. der Königl. Land-Fried zu Wormbs An. 1495. auffgericht. Recess. August. tit. Erklärung des Land-Friedens zu Augspurg Anno. 1500. auffgericht. Ordin. Cam. de An. 1507. §. 17. & 18.*

Rec.

Rec. Imp. Anno 1510. §. 17. Rec. Imp. de Anno 1512. §. 3. Recess. V Vornat. tit. Römischer Kayserlicher Mayestät Land-Fried auf dem Reichstag zu Wormbs An. 1521. aufgericht. his adde omnino Recess. Imperij de Anno 1522. 1548. & Ord. Cam. part. 2. t. 9.

VI. Nec sane his legibus positis, ad salubrem moderni Imperii nostri Statum recessum esset, nisi posteriores Imperatores relictâ quadantenus Italia, cæterisque provinciis, Imperio saltem Germaniæ vacassent, ac tandem his legibus vim addidissent, poenasque à refractariis exegissent; quod innumera hodie in Imperio diruta castella seu potius pirateria, munitissimis in locis ac summis quandoque in montium cacuminibus collocata nos docent; in quibus evertendis palmariam laudem meruit Fridericus Palatinus primus, cujus propterea inter elogia tumulo, qui Heidelbergæ, hæc inscripta leguntur verba: *Salus Patriæ, Prædonum Fulmen & fuit ejus vitæ socia virtus, gloria mortis comes. vid. Dn. Dr. Spener. in Syll. Geneal. Hist. p. m. 67. Dn. Ahasv. Fritsch. tr. de jur. fortal. cap. 2. num. 7.*

VII. Cùm Turbulentus verò hic Status, qualem *Peucerus in vit. Rudolphi Habsburgici fol. 48.* accurate describit, non longè post excessum Caroli Magni prodierit, & tempora fere ad usque Majorum nostrorum processerit, nemini vitio vertendum, qui pro temporum ratione rebus suis consuluerit. Nam *Inferiores*, quò magis à frequenti aliorum irruptione tuti essent, pluribus vicis coadunatis, vel multitudine vel moenibus se defendebant; nec non in vicis ac pagis nonnullis, præsertim per Franconiâ & Sueviâ uti adhuc cernimus (*referente Andr. Knichen. de jur. territ. cap. 4. n. 575. & seq.*) erant cœmiteria valide munita, murisque instar propugnaculi cingebantur,

B

bantur,

bantur, ubi se rustici & inquilini ob hosticas incursiones & grassaturas, admodum tunc crebras veluti in asylum receptabant, in quibus etiam constituta fructuum repositoria & horrea, ut fruges essent tam ab hostibus, quam incendio fartæ tectæ & sub horreis cellæ vinariæ, &c. unde Aperturæ cœmteriorum & vicalis munitionis *öffnung der Kirchhöff und Dorffsbefriedigung* passim mentionem fieri videmus, ut apud *Meichsner. l. 2. t. 4. decis. 35. fol. 944. & 992. Knich. d. l. n. 573. Nobiliores* verò, quibus pietas magis quàm deprædandi licentia cordi erat, cùm sæpius privatorum mœnibus insistentium vis arceri haud poterat, loca ad muniendum apta quæritabant, ipsorumque grassatorum exempla secuti, arte atque prudentia vel singuli vel plures, secundum opum & fortunarum qualitatem muniabant, quo se, uxores, liberos, familiasque suas cum ipsis bonis ab aliorum injuriis fossa, vallo, ac mœnibus tuerentur. *Kylling. de Ganerb. castr. disc. 5. n. 10. Rittershus. part. feud. l. 1. cap. 17. §. de Origine. vid. etiam Bodin. de Republ. l. 3. cap. 7. pag. m. 512. Apertura* igitur castrorum illis temporibus asyli cujusdam loco fuisse videtur illis, qui armis laceffiti, securam refugiendi commoditatem *eine offene Retirada* quærebant, sicuti censet *Ampliss. Vir. D. Ahasuer. Fritsch. in Tr. de jur. Apert. c. 1. n. 10. & ex verbis Knich. supr. relatis* apparet.

VIII. Quanquam denique non omnibus jus sit, pro lubitu in territoriis castra ædificare, urbes munire, ac ea quæ ad jura belli communiter spectant, exercere; cum hæc ad jus Regium pertineant, nec cuiquam invita Majestate Imperatoria in Imperio nostro sint usurpanda; *Arnisæus de jur. Majest. l. 2. c. 5. n. 8.* tamen, cùm potentiorum exempla, cœteris eandem subministrarent licentiam; legibus Imperii fundamentalibus ac subsequentium Imperatorum

ratorum Capitulationibus cautum est, ne per privilegia de facto iisdem temporibus quæ sita summæ Majestati derogaretur, ut adeò hodie nemini nisi superiorem non recognoscenti licitum sit in suo territorio civitates, castra ac fortalitia ædificare; vid. *Gail. 2. O. 69. n. fin. Christ. Ming. disp. de super. territ. concl. 76. adde etiam Nic. Myler. de Princip. & Stat. Imp. cap. 77. ibique alleg. auth. & Nobiliss. Dn. Ahasv. Fritsch. c. 4. de jur. fortalitiy.*

IX. Hi aliis ex amicitia, aliis ex commiseratione Aperturam primitus concedebant; cum enim eo tempore haud tutæ in Germania essent viæ, *Dan. Otto. d. c. 19. & Rittershus. d. l. naturalis æquitas iis subveniri suadebat;* hinc omni tempore damnanda sententia hæc Bartoli, *in l. metum. 9. §. 1. vers. liceat. D. quod met. caus.* quod alter alteri in vitæ periculo constituto subvenire si possit haud teneatur; quam etiam *Baldus* illo religiosior in tantum averfatur, ut Bartolum idcirco in inferno cruciari tradiderit. *vid. Dan. Otto in jur. publ. c. II. p. m. 383.*

X. Non omnibus tamen hoc ipso satis cautum videbatur, quod susceptio ex aliorum modo dependeret voluntate, cum alii aliis formidolosiores. *arg. §. 3. Inst. de pupill. substit.* mutuo itaq; **CONSENSU** id est fœderibus & pactis sibi ultro prospexere, & juri Gentium fisci (ex quo fides semper & ubique servanda, contra verò grave eandem frangere & fallere. *l. 1. D. de pact. l. 1. D. de constit. pec. l. 1. §. 4. D. de pos.*) non voluntate demum alterius, sed ex jure sibi constituto aperturam exegerunt: nam quæ ab initio voluntatis erant, ex post facto necessitatis fieri nihil prohibet. *l. 5. C. de oblig. & act.* quapropter cum hujus juris in alienis territoriis acquirendi modus paulatim à diversis observaretur; **CONSUETUDINE** nō magis sequentibus temporibus frequentissimus, quam prima constituentium

tium voluntate legitimus factus est. adde quæ in hanc fere sententiam tradit *Magnif. Vir. Dn. D. Tabor in d. comment. ad tit. C. de metat. cap. 4. n. 9.*

XI. His præmissis statim apparet etiam Dominis jure Superioritatis territorialis Jus Aperturæ competiisse. Quamprimum enim vel civitatem vel castrum quis in suo territorio exstruxit, illudque alii in feudum concessit, ipse tanquam Dominus jus Aperturæ tenuit. Coeterum qui sumptus tam in comparandis quam exstruendis contulerunt, itidem jus Aperturæ usurpare solent; nec interest quod castrum alterius saltem inhæreat territorio, ratione enim collatorum sumptuum & hoc modo obtenti juris, recte vindicari potest, cum utriusque ædificantis hæc potissima erat intentio, quo quis tutiori in loco, pro temporum scil. necessitate, cum familia esse possit. *vid. supr. th. 7.* nec etiam adeo negligentes in hoc sibi acquirendo præsidio exstiterunt Veteres, quin conventionibus atque pactis, antequam ad cuiusque loci munitiorem procederent, constituerint, quid scilicet & quantum Juris alter in tali castro consequi debeat. Et summum esset nefas jure suo fraudari, qui tantis molestiis, tantisque impensis & sumptibus alterum juvit.

CAPUT II.

De Definitione Juris Aperturæ.

THESIS I.

Habita Originis & Progressus mentione, solemne non minus, quàm necessarium existimo, ut in præliminaribus hujus Dissertationis, ea, quæ ad majorem totius materiæ dilucidationem & pleniorum ejus intellectum faciunt, exhibeam. Consistunt vero primum in
Defini-

Definitionis traditione ; quam maximopere expetit Cicerone lib. 1. de offic. Omnis, inquiens, quæ ratione suscipitur de aliqua re institutio, à definitione proficisci debet, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputatur. Distinguitur autem Definitio in Nominalem & Realem; & quamquam hæc potior, illius tamen prior habenda est ratio. l. 7. in fin. D. de suppl. leg. cum turpe videatur prius determinare, quam terminos intelligere. arg. l. 1. D. de iust. & jur. l. 1. §. 1. D. de pact. l. 2. §. 2. D. de reb. cred. ibique Alex. ab Immol. & Dd. com.

II. Vox *Apertura* itaque, quæ à verbo *Aperio* descendit, quamvis in jure nostro Civili quoque reperiatur, nullibi tamen in hoc significato pro Regali aliquo competente jure ponitur, quod ratio satis patens, cum nullibi nisi brevissimis in libris feudorum Regalium fiat mentio, evictum dat; sed semper fere pro testamenti apertura usurpatur, ut in l. 3. §. 4. D. de hered. instit. l. 3. §. 20. D. ad Scutum Syllan. Itemque observandum singularem plane & à nostra *Apertura* alienam inveniri speciem *der Öffnung*. Siquidem in multis locis talia contra Clericos extant Statuta, ne quis bona sua ipsis vendat, aut, ut alias dicitur in manum mortuam transferat: ex ratione, quod tunc nulla fermè redimendi, & ad profanos usus retrahendi secularibus superstit spes; quod statutum appellatur *die Öffnung* / daß keiner seine Güter an Ewigkeiten verkauffe. uti ex Kellero de offic. jurid. l. 2. cap. II. fol. 381. refert VVehner. in obs. Pract. voc. *Öffnung*. in fin. adde Gail. 2. obs. 32. & 56.

III. Quoad denominationem hujus juris præterea sciendū est, *Aperturam* diversum apud varios ob diversas suas qualitates sortiri nomen, cum aliis etiam dicatur *Jus apertionis, refugii*. Tritheim de gest. Frider. victor. fol. 55.

aperibile feudum. Item auffgebige Lehen. *Besold. th. Pract. voc. Öffnung.* arx aut castellum reddibile vulgò *Öffenhaus.* *VVehner. dict. loc. Rosenthal. tr. feud. capit. 2. conclus. 78. num. 3.* jus reservandi arces. *Speidel. specul. variar. obs. voc. Öffnung.* Germani præterea *Öeffnung / Öeffnungsrecht.* Item *Öffenburg / Schloß* in allen nöthen vocant. *Levold. à Northof. Chron. Marcan. fol. 14. in fin.* ab alijs quoque nomine *Albergariæ*, sed minus proprie insignitur ut à *Sichardo cons. 7. num. 62. part. 4. fol. 146.* & ab *auth. tract. qui inscribitur Iustitia Extructionis Idumæ in act. publ. lib. 1. c. 29. p. 134.* §. *Allhier vors dritte: ubi: die Öffnung / jus Aperturæ oder Albergaments als ein lauter personal concession &c.* quos reprehendit *Andr. Knichen. de jur. territ. cap. 4. num. 622. & seq.*

IV. Ipsam Realem definitionem nunc quod attinet, ea varie pro diversitate juris, unde quis Aperturam vindicat concipi potest. Aliâ enim ratione tenet jus Aperturæ *Dominus superior: Aliâ Dominus feudalis: Aliâ Extraneus.*

V. Apertura I. quam *Dominus* ex superioritate præterendit, est *Ius quo Civitates, castra aut fortalitia Principi territorij una cum familia omni tempore aperta esse, ac securam refugiendi commoditatcm præstare tenentur.* *Nicol. Myler. de Princ. & Stat. Imp. c. 80. num. 1.* *Nicol Boerius decis. 2. num. 53.* ita describit: *quod Princeps in Civitatibus, castris, villis ac munitioibus Principatus sui debeat absque difficultate cum omnibus suis intrare, ac honorifice recipi.* II. Apertura quando *Dominus feudalis* jus illud requirit; quemadmodum definiatur, verbotenus exprimi necesse non est: quatenus autem per expressam reservationem in instrumento investituræ jus illud extendi possit, ejus aliquam refert delineationem *Rosenthal. tr. feud.*

rr. feud. cap. 2. conclus. 78. num. 3. quando nempe quis de castro aut arce eâ conditione infeudatur, ut Domino semper ad nutum pateat, ac illi cum suis liber eò sit accessus. Vel ut Vasallus illud Domino tempore Belli contra hostes, aut omnes accommodare & interim illo carere teneatur. III. Apertura quando Extraneus illam allegat: Est jus ab altero, vel ex concessione aut conventionem speciali, vel ex prasumpta legis voluntate, (ut prascriptione per tempus legibus definitum) acquisitum & obtentum. IV. In Genere vero Apertura secundum Nobiliss. Dn. Ahasv. Fritsch. c. 1. n. 7. ita definitur: quod si jus Regale, quo alicui alterius civitas, castrum aut fortalitium, belli pacisve tempore ad securitatem, hospitium vel transitum apertum esse debet.

VI. Denique notandum quod jus nostrum pro diverso considerandi modo, vel inter Regalia, ratione personæ expetentis cui constituitur. *Besold. thes. Pract. voc. offnung §. 3.* vel inter servitutes & onera, respectu personarum, à quibus exigitur, recenseri possit. *Schrad. vol. 1. cons. 13. n. 74.* Hocque casu Jus nostrum multum participat de Servitute, dum dominus territorii æque ac dominus prædii patitur alterum in illo exercere actus jurisdictionales, quod alias citra ipsius permissionem atque patientiam nulli licet, ut loquitur *Caspar. Leip. quest. 1. vers. postremò jurisdictio.*

CAPUT III.

De Divisione Juris Aperturae.

THESIS I.

ÆQue necessarium mihi videtur, ut traditis definitionibus secundo loco competentem huic juri *Divisionum seriem* subjungam. Exigit enim hoc ipsum *facilis*

facilis rerum percipiendi modus; cum nihil pene sit, quod ad obscuras quæstiones illustrandas plus conducatur quam divisio. *arg. §. 3. Inst. de Legat. Accurs. ad §. 1. Inst. de Oblig. Salicet. in præf. ad Cod.* Dividitur autem hoc Jus Aperturæ diversimodè pro ratione causarum & specierum; aliter enim dividitur respectu habito ad *Causam Efficientem*: aliter ratione *Formæ*: aliam præterea divisionem exhibet *Effectus*: aliam *Finis*.

II. *A Causa itaque Efficiente* ut exordiamur, dividimus Aperturam in eam, quæ jure Superioritatis ipsi Domino, & quæ Extraneo vi concessionis seu præscriptionis competit. *Forma* distinguit solemnem à minus solemnem: Reciprocam ab ea, quæ alteri parti saltem onerosa: Quam denique certis modo temporibus vel Pacis vel Belli expetita est, ab ea quæ utroque tempore requiri potest: item quod alia ad certum tempus, alia in perpetuum constituatur. *Effectus* alteri ad superioritatem territorialem probandam proficit, alterum penitus excludit. Ratione *Finis* dividitur, quod alia refugii captandi, alia hospitandi seu alterius rei gratia constituatur. De quibus omnibus & quibusdam aliis quæ in subsequentibus forsitan occurrent, pro instituti ratione dicendum erit.

CAPUT IV.

*Quo Jure competat Jus Aperturæ,
ET
De modis ejusdem juris acquirendi &
constituendi.*

THESIS I.

ADgredior nunc partem tractationis nostræ alteram, & quidem specialiore, in qua, ut ordine & secundum

dum causas procedamus, primo loco nobis exponenda venit *Causa Efficiens* juris Aperturæ, quæ vel *moralis* seu *impulsiva*; cuius in *cap. hujus Diss. primo* mentionem fecimus: vel *Physica*. Hæc concernit tam *Personas* constituentes, quam *modos* constituendi Jus Aperturæ. In hoc capite quarto tractaturi sumus, *quo jure* Jus Aperturæ competat, & *de modis* ejusdem juris acquirendi seu constituendi: *Personas vero à quibus & cui* constitui potest ad sequens Caput V. remittimus.

II. Competit autem Jus Aperturæ *aut Domino Superiori* vi juris superioritatis, *Nicol. Myler. de Princ. & Stat. Imp. cap. 80. num. 1. ibique all. auth.* aut *Extraneo* ex jure quæsito, vid. *infr. th. 9.* In illo consideramus I. quatenus Jure Proprio hoc possidet, vel etiam reservatione expressa habita sibi prospexit, quæ tam in contractibus quam investitura locum habet, cum dominus in alienatione rei suæ quamcunque velit legem dicere possit, pacta enim dant legem contractui. *l. i. §. 6. D. de pos. l. legem. 10. C. de pact. l. contractus. 23. ibiq. gloss. D. de Reg. jur.* Hujus reservationis, quoad Jus nostrum Aperturæ plura nobis occurrunt exempla; I. De Theodorico Hollandiæ Comite refertur, quod cum arcem suam *Gentheim* Episcopo Trajectino tradidisset, illam sub hac conditione in beneficium receperit, ut Episcopo liber esset introitus & exitus in dict. arcem *Wilh. Heda Histor. Traject. Episc. 26. fol. 308.* Cui II. loco addit *Andr. Knichen.* se meminisse Episcopo Würceburgico non una in arce aperturam reservatam, quodque inter confœderatos & in dotalitiis mutuiter non infrequens. *cap. 4. n. 627. de jur. territ.* III. De frequenti hac in investituris reservatione testantur præterea exempla Comitum Westphalorum, quorum in investituris tale inter Dominum & Vasallum foedus contractum esse de-

C

prehen-

prehenditur, ut Dominus Feudi Vasallum protegat ac defendat, Vasalli autem arces & munitiones domino pateant. *hac & plura alia refert Dn. Ahasv. Fritsch. c. 3. n. 42. & seq.* quibus jungi potest illud Principum Hassiæ, qui in arce *Kronberg* / extra territorium Hassiacum sita, aperturam ex speciali reservato habent, *Reinking. de Reg. sec. & Eccl. l. 1. cl. 5. c. 4. n. 110.*

III. Hæc de Domino qui solus Jurisdictionem castri cum ipsa proprietate sibi adseruit, recte dicuntur: An vero idem quoq; in Ganerbiis seu condominis castro- rum, qui communem in eadem Civitate vel arce jurisdi- ctionem exercent, locū habeat, ita ut in alienatione partis suæ, vel in ejusdē partis investitura sibi Jus Aperturæ reser- vare possint non nihil ratione alienationis superesse vide- tur dubii; per ea quæ tradit *Gail. 2. obs. 69. n. 22.* cum ta- men ibidem ex *Bartolo & Baldo* relati casus de præjudicio alterius condomini & in specie Fratris agant, cum Prin- cipi, id est Superiori & quidem vicino vendere istam suam partem intendat, merito nos si pari vel inferiori partem suam concedat contrarium statuimus; & ut hoc casu etiam sibi in quacunq; alienatione Jus Aperturæ reservare possint, modo non pactis seu constitutis inter se ll. prohi- bentur. *Killing. de Gan. castr. disc. 12.* quod nobiscū literæ in- vestituræ super castro *Newen Beymburg* probant, *verba hæc sunt Anno 1543. belehnt Pfalzgraff Johannes zu Sim- mern Carsilium Beyern von Bellenhoffen der Rechten Do- ctor, mit vorwissen sein Herkog Johannes ältesten Sohns/ Herren Friderichen / mit seinem theil am Schloß und Thal/ und dem ganken Ambt Newen Beymburg bey Creusenach gelegen / mit allen in- und zugehörigen Dörffern / und setzt Ihme das zu einem Leibs- Mann- lehen an/ doch mit dem son- derli-*

derlichen vorbehalt / ihme Herzog Johansen seinen Erben und Nachkommen / eine freye ungehinderte Oeffnung in berührten seinem Theil Schloß Newen Beymburg / solche Oeffnung im fall sein / seiner Erben und Nachkommen nothwendigkeit zugebrauchen. *vid. act. publ. à part. Elect. Pal. emiss. Anno 1668. quænam vero in specie tales sint arces & Civitates Ganerbicæ. vid. possunt d. Kylling. disc. I. n. 50. & seq. Rittershus. part. feud. lib. I. c. 17. §. Exempla hujusmodi. Wehner. Obs. Pr. voc. Ganerben. c. 2.*

IV. Inter Coheredes quoque castri alicujus jus Aperturæ ratione Dominii & proprietatis locum habere solet. *Besold. Thes. Pract. voc. Oeffnung. §. Oeffnung interdum. qui etiam Ganerbii dicuntur, Recess. Imp. de Anno 1500 tit. wider der Ganerben Schloß. Ord. Wormat. de pac. publ. eod. tit. Ord. Cam. part. 2. tit. 13 in pr. ibi: daß die Gemeine Ganerben. & §. wir wollen. ibi: wo die Gemeine Erben und Gemeines Enthalt oder Gerechtigkeit/ &c. nec saltem de iis loquimur, qui in terminis hereditatis nondum divisæ persistunt, & hinc unusquisque eorum partem, & jura pro indiviso, tanquam Dominus ipsius castri sibi vindicat: Verumetiam si certæ alicujus familiæ coheredes jus Aperturæ sibi & suis successoribus reciproce in suis castris constituunt, vel à majoribus ipsis constitutum sit: cujus rei Exemplum habemus in familia Principum à Zollern. cujus constit. verba vid. infra th. 10. in fin.*

V. Quæritur, *An non etiam ipso jure, reservatione nulla in investitura habita, Domino directo in castro feudali competat jus Aperturæ?* & quamvis dubium fere moveat summum quod exinde recipienti imminere possit periculum; inspecto tamen *text. 2. feud. 6.* intrepide hoc adfirmamus, cum Vasallus ad hæc se adstringat, atque in

memoria semper habere debeat; *Incolome, Tutum, Honestum, Utile, Facile, Possibile*: tempore itaque belli cum incolumitatem Domino suo præstare atque tueri pro viribus teneatur, cur liberum in castris secessum domino postulanti, præsertim urgente necessitate denegaret. vid. *text. 2. f. 26. §. licet.* quam sententiam pluribus etiam auctoritatibus tuctur *Schraderus tract. de feud. teste Andr. Knichen. de jur. territ. c. 4. n. 629. & seq.* qui silenter dominum expetentem hoc casu exaudiri tradit. Et alias etiam de jure feudali cautum est, quod Domino transeunti per fundum feudalem Vasallus viam concedere debeat, ipseque Dominus apud Vasallum, suis tamen sumptibus divertere possit. *d. Schrad. part. 5 c. 6. n. 36. & p. 6. c. 6. n. 123. Wehner. Obs. Pr. voc. Öffnung. §. distinguit.* præterea minus in hac quæstione dubii nobis superesse videbitur, si attendamus quod plerunque Domini in recognitionem directi domini tria ad minimum sibi reservent jura. 1. *Die Shrbahr.* 2. Jurisdictionem. 3. Jus Patronatus, *Math. Stephan. de jurisd. l. 2. p. 1. c. 7. n. 49. & 50. fol. 453. & ex eo Wehner. voc. Shrbahr.* ad cujus secundum membrum Jus Aperturæ omnimodo referendum, quod ex thes. hujus cap. præcedentibus abunde patet.

VI. Ulterius constituitur alteri tanquam Domino Jus Aperturæ per *Submissionem spontaneam*, quæ vel *Generalis* vel *limitata*: *Generalis* fit, quando is, in cujus potestate est, alterius se submittere potestati, alterum tanquam superiorem recognoscit. *Limitata* est, quæ limitate & strictim permittitur, cum sc. quidam in certis & designatis causis sese subjiciunt Principi pactioibus, quæ ad aliam non expressam minime extenditur. *Purpur. cons. 19. n. 6. cum seq. lib. 1. Knich. de jur. territ. c. 4. n. 77.* Utraque *submitio* vel est *Expressa* vel *Tacita*. *Generalis Expressa* fieri solet,

let, *primo* cum quis *plane liber* alterius se committit potestati; & inde dicitur auctum Imperium Romanum, cum plures existimarent, melius se sub Romanorum potestate vivere posse, quam in sua libertate. *Livius Hist. Rom lib. 4. Secundo* hæc ipsa submissio etiam fieri potest ab *immediatis Imperij subditis*, aliis Imperii nostri Statibus; quia hoc modo Imperio & Imperatori parum vel nihil derogatur, & Status eximentes exemptorum nomine collectas solvunt aliaque ipsorum nomine onera subeunt: quo collimat *Recess. Imp. de Anno 1548. §. und als durch die Erantzverordnete. 25. ver. Ist in berathschlagung &c. §. ob aber der ausgezogen würd. 57. & Recess. Imp. de Anno 1555. §. darmit auch ferner. 83. Subditi denique* alterius jurisdictioni absque voluntate Domini se subicere haud possunt, quod certissimi videtur juris *per. cap. venientes. 19. & cap. cum contingat. 28. X. de jurejur. Ming. de super. territ. concl. 27.* qui vero limitate quoad Jus Aperturæ alteri se subicere possunt, vide sis in cap. seq. V.

VII. *Tacita submissio procedit*; veluti si Statui Imperii in territorio alterius jura superioritatis, vel unicum jurisdictionis actum exercenti Dominus territorii acquiescat. *arg. l. ult. D. de servit. l. 1. §. 2. D. de serv. rust. l. 3. D. de usufr. Math. Stephan. de jurisd. lib. 2. part. 1. c. 7. n. 171* *Primo casu*, si Jus Aperturæ per legitimum tempus simul acquisiverit (stricte enim hic modus acquirendi accipiendus, & ab uno actu jurisdictionis acquisito ad alterum argumentari haud licet *Felin. ad cap. auditis. 15. num. 10. de præscript. adde Knichen. de jur. territ. c. 4. num. 562. in fin.*) vel *quoad secundum*, si jus Aperturæ in specie hoc modo acquisiverit, merito & ipsi ejusdem Juris usurpatio competit: plura quæ huc referri possent, *vid. infr. in th. 17. hujus cap. ubi agemus de præscriptione.*

VIII. Quia vero *Protectio* primus quoque est gradus ad subjectionem & initium jurisdictionis. *Frid. Mindan. de process. lib. 2. c. 14. n. 5. Knipschild. de jur. & P. civ. l. 2. c. 24. n. 44.* haud inconcinne hoc loco quaeritur, *An etiam Apertura ratione Protectionis sive Advocatiae competentis requiri possit?* Distinctione res facillime expediri potest: aut enim Advocatia *jure territorij est radicata*; aut pacto tantum constituta; aut tertio *praescriptione* tantum fundata: si Advocatia *jure territorii* est radicata, tunc Jus Aperturae omnimodo competit, siquidem illa ex fonte superioritatis oritur, & semper adnexam habet competentem in clientes jurisdictionem, per ea quae tradit. *Gædd. in resp. jur. de rest. Baron. in vallend. n. 297.* & non minus talis Advocatia ad superioritatis jura refertur, quam omnis ordinaria protectio jurisdictionem praesupponit. *Mager. de advoc. arm. cap. 10. n. 603.* Si vero Advocatia pacto est constituta, tunc Jus Aperturae minime competit, nisi in specie simul de eo cautum in ipsis pactis fuerit, ut in sequenti exemplo des Burg- und Land-rechts zwischen Herren Abt von St. Gallen und den vier Orten Zürich / Lucern / Schweiz und Glaris Anno 1450. auffgericht. §. Item / und daß die unsern von Wyl / auch Yberg und Keschach / und die Gerechtigkeit der Burgsassen / und alle andere unsere Stätt und Schloß / die wir hinfür gewunnend / inwendig den Seen und Kräissen der obgenanten Eydgnossen von Stätten und Ländern / offen Häusser sein sollend / zu allen ihren nöthen / als dick und als viel / daß es zu Schulden kompt / doch ohne dergleichen Schloßern mercklichen schaden / also / ob dieselben Eydgnossen obgenant von Stätt und Ländern / Leuth darein legen / oder herwieder schicken würden / daß sie dann umb ihren Pfenning bescheidenlich zehren / und die Stätt und Schloß herwiederumb bescheidenen Rauff mit essen und trincken geben

ben sollen/ ohngewärth. *d. Knipschild. l. 2. c. 1. p. m. 172. adde
plura exempla quæ refert Ampliſſ. Vir Dn. Fritſch. c. 3. n. 19.
& ſeqq. III. Si advocatia ſeu Protectio præſcriptione
tantum eſt fundata; neque tunc Jus Aperturæ competit,
niſi & id quoque ſit præſcriptum. vid. Gail. 2. obſ. 54. n. 10.
nam protectio ſtrictè ſic conſiderata, neque ſuperiorita-
tem neque jurisdictionem infert. Schutz und Schirm gibt
keine Obrigkeit. *Pac. à Lap. in not. ad Sev. de Monzamb. p. m. 215.
nec enim aliud per translationem protectionis defertur
jus quam deſenſionis, Speidel. Spec. var. obſ. verb. Schutz
und Schirm. hinc etiam mediati Imperii ſubditi alterius
Extranei vel Superioris patrociniſe committere poſſunt,
jurisdictione domini nihilominus ſalva manente, præſti-
ta protectori à clientibus annua penſione pro deſenſionis
beneficio. vid. Gail. d. l. n. 2. & 4. Waremund. ab Ehrenberg.
lib. 2. de fæd. c. 1. n. 43. Pet. Gregor. de Repub. l. II. c. II. n. 6. reni-
tente tamen domino & prohibente, alterius patrociniſium
expetere haud poſſunt. text. in l. 1. & 2. C. ut nem. ad ſuum
patrocin. niſi in quibuſdam caſibus ſpecialiter à Dd. nota-
tis. vid. Theod. Dietrich. in not. ad Aur. Bull. tit. 15. §. rece-
ptionis. d. Mager. de advoc. arm. cap. 6. Knipschild. de j. & p.
civ. lib. 2. c. 24. n. 42.**

IX. Nunc transgrediendum erit ad *Extraneos*, qui-
bus, cum nullo jure alterius caſtra inire ibique commo-
rari absque permiſſu Domini liceat, ſecundum ea quæ
elegantè tradit *Besold. part. 3. conf. 118. n. 2. ubi: Dann erſt-
lich wohlverſehenen Rechtsens iſt / daß ein Nachbar in deſſ
anderen Eigen Gut / Hauß oder Hoff / ſich ledig keiner Ge-
rechtigkeit anmaſſen / ſo gar auch in dasselbige contra domi-
ni voluntatem nicht eingehen darff / es ſeye ihme dann ent-
weders ſingulari pacto vel alia legitima ratione derglei-
chen ſervitut oder dienſtbarkeit conſtituirt oder angeſetzt / oder
habe*

habe semblihes durch rechtmässige præscription und verjäh-
 rung erlangt / oder aber es gebühre ihm dieses krafft habender
 Ober- und Herrlichkeit fürzunehmen. adde Baldum. ad l.
duum virum. 53. C. de decur. qui notat non licere pedem
 immittere in territorium alienum, alioqui domino inju-
 riam inferri. Andr. Knich. de jur. territ. c. 4. n. 35. Itaque
 neque jus Aperturæ, nisi ex jure quæsito, id est, concessione
 & præscriptione nancisci possunt.

X. *Concessio* quam priori loco denominavimus, est
 vel *Expressa* vel *Tacita* : *Expressa* vel *Simplex* vel *Reciproca* :
Reciproca intervenit, quando inter duos vel plures, etiam
 diversæ familiæ convenit, ut arces & castra iis invicem in
 eorum territoriis, quoad jus Aperturæ pateant, ita ut sese
 inibi recipere, copias illic deducere, atque in iis tuti con-
 sistere queant : quales tamen circumstantiæ & jura acce-
 dentia pro voluntate paciscentium augeri vel minui pos-
 sunt. Inter hæc pacta *Reciproca* recte connumerantur
Pacta confraternitatis & successoria, Erb-verbrüderung &
 Erb-vereinigung / quæ quamvis per se & in specie non
 agant de Apertura, multoties tamen simul constituunt,
 ut alter alteri ad mutua defensionis auxilia teneatur; sic
 Aperturam in suis fortalitiis sibi invicem repromittunt
 in pacto successorio, die ChurFürstl. Häusser / Sachsen/
 Brandenburg und Hessen; ibi: Es sollen diese vereinigte
 ChurFürsten und Dero Nachkommen einander brüderlich
 meynen/ verantworten/ und einer des andern schaden abwens-
 den / dessen bestes aber befördern. Auff alle Nothfälle einan-
 der beyrähtig / und ohne weigerung mit Land und Leuthen
 behülfflich sein. Carpzov. de pact. confr. Sax. Hassiac. thes. 14.
 n. 53. & 54. & clarius in pactis confraternitatis Saxon. Haf-
 siac. exprimitur, Einer Parthey Schloffer / Stätte und
 Bestungen sollen der andern Parthey offen sein/ sich darauß
 und ein

und ein wider menniglich zu behelffen. *Carpzov. d. l. thes. 15. n. 104.* nec non uni aliquando familiae reciproce hoc ius Aperturæ à Majoribus, in suis territoriis constitutum reperitur, ut in familia Principum à Zollern. verba: wir wollen auch daß unsere Söhn und ihre nachkommende Erben auff zukünfftigen fall in unsern Schloßern und Stätten einander öffnung geben zu ihren geschäftten *zc. Besold. th. Pr. voc. öffnung. §. öffnung der Befürsteten Graven von Zollern.*

XI. *Simplex concessio est vel gratuita vel onerosa: illa iterum vel mere talis vel remuneratoria: Hæc Remuneratoria datur ad compensandum beneficium aliquod exhibitum, & ut ad ulteriora tacite illum ipsum adstringat, iis enim qui meruere, tribui beneficia oportet. l. fin. C. de stat. & imag.* vel ut pro indulto & beneficio largito se gratum obstrictumque exhibeat: cujus intuitu Comites Ortenburgici Duci Henrico ejusque tutoribus sese cum fortalitiis & castris obstrinxere; verba ita se habent. Ein Brieff de dato 1394. von Graff Ekel gegeben / helt in sich: befehlen für uns / all unsere Erben und Nachkommen umb die grosse gnad und fürderung / die uns Domini Duces Steffan und Johans / Herzog Heinrichs Vormünder gethan haben / mit der Vest Ortenburg / die sie uns übergeben / und wieder eingewort haben *zc.* Darumb sollen wir Herzog Heinrichen *zc.* seinen Erben und Nachkommen die Herrschafft in Bayern mit vorgeanter unserer Vest Ortenburg warten und dienen / gegen allermenniglich / niemand außgenommen / und soll auch ihr offen Hauß sein / zu allen ihren nothdürfften / als oft und wie dick ihnen das noth beschicht / mit unserm gütslichen willen / sine contradictione cujusvis &c. *Ex actis Ortenburgicis p. m. 139. Besold. d. l.*

XII. *Mere gratuita Concessio fit vel per modum privilegij vel per Investituram: Illa fit vel precario à Domino*

D

Supe-

Superioritatis alteri requirenti, quæ cum ex mera voluntate Domini concedentis pendeat, itaque ex constituti qualitate magis quam ex certo veluti jure dijudicandum; cumque præterea nullum in se contineat certum tempus, quodocunq; libuerit Domino revocari potest. *arg. l. 12. D. de precar. Vel Pactis Legitimis* constituitur, & plerunque tempore Belli frequens esse solet, cum inferiores potentia sua in defendendis castris propriis diffisi, Superiori hac conditione ista concedunt, ut præsidium imponat, & ad sua negotia tanquam suis castris utatur: reservato sibi domini & superioritatis jure, & quod tempore præfinito elapso ipsis in solidum, quatenus ante possidebant restituantur; quali sub pacto sæpius nobiles & civitates quoque præsidium in castra recepisse Historici nostrorum temporum passim testantur.

XIII. Alter modus quo jus Aperturæ alteri gratuito conceditur, *Est Investitura. Besold. d. l. §. fin. in fin. Rosenthal. tr. feud. cap. 2. concl. 78. n. 3. in fin.* qua simpliciter & separatim alicui Jus Aperturæ à Castri Domino conceditur in feudum, & nihil aliud per hanc infeudationem consequi videtur, quam ut tempore necessitatis vel pro tenore Investituræ quodocunq; voluerit, vel Pacis vel Belli tempore ad negotia sua castrum pateat. Et quamquam non omnia feuda facta sint hereditaria, ut feudum guardiæ, gastaldiæ, &c. hæc enim quacunque hora vult dominus auferre potest; post annum tamen *text. l. feud. II. in fin. & l. feud. 2. pr.* Juris Aperturæ vero factum esse successorium, *Besold. th. P. d. l. §. 2. & feudorum rectam* habere naturam, exceptis iis solum quæ in investitura expresse variata reperiuntur, testatur *Rosenthal. d. l.*

XIV. Ut gratuita concessione aliis Apertura castri acquiritur, eodem modo *per concessionem Onerosam,* quæ

quæ vel *Necessaria* vel *Voluntaria*. Hæc est quæ interve-
niente pecunia comparatur, nec minus in feudis, ut in
feudo emptitio. *l. feud. 20. & l. feud. 24.* quam in cœteris
contractibus locum habet. Si enim recte constituuntur
Servitutes pactis intervivos ab iis qui jus constituendi ha-
bent. *§. fin. Inst. de Servit. & §. 1. de usufr.* sequitur quod jus
Aperturæ ita quoque acquiri possit, cum servitutis nomi-
ne quandoque veniat. *Schrad. vol. 1. conf. 13. n. 74.*

XV. *Necessariam* eam esse judicamus, quam victor
jure quasi superioritatis in territorio devicti & in firmissi-
mis ejusdem præcipue fortalitiis sibi constituit, ademptio
enim cujusque loci Politicis haud semper videtur tuta,
præsertim si alicujus Potentissimæ familiæ, vel proximo-
rum agnatorum in ea versetur præjudicium; cum con-
sultius aliquando vicinum sibi reddere concordem quam
subjugare bellantem. Ne tamen victus fortius adversus
Victorem insurgat, merito ei injunguntur pacta, quæ ma-
gis ad tuendam & conservandam pacem quam ad depri-
mendum penitus victum spectant. Hoc ipso vero maxi-
ma etiam aliquando ad Victorem transeunt jura, quæ
tam ad jura belli, quam ad sui & suorum securitatem per-
tinent, hinc *præsidiy impositio, jus armorum & belli & fe-*
re omnia quæ jure Superioritatis dominus directus in
castris Vasallo concessis postulare potest: cum Jus ipsa
die Bestung mit Soldaten zu besetzen / proprie ad Jus Su-
periotatis referatur, sicuti reliqua jura bellica & armo-
rum domino territorii competunt. Knichen. de jur. territ.
c. 3. n. 468. ibiq. all. auth. Exemplum hujns retenti juris plu-
ribus literis ex actis Ortenburgicis, exhiberi posset, quarum
unam paucissimis inserere placuit. Graff Georg hat An-
no 1404. auch Herzog Heinrichen ein Brieff von sich geben /
darinn lauter begriffen / daß er im angriff wider die Thuma-
herren

herren zu Bassau Ducis Henrici Vogt und eigen Leuth auch
übergriffen hab. Zu Abtrag hab er verlobt mit der Vest Ne-
wen Ortenburg wider Herzog Heinrichen und seine Erben
nicht mehr zu sein / *rc.* und soll dasselb unser Haus und Vest/
auch ihr offen Haus sein / zu allen ihren nothdürfften / als offte
sie das begehren *rc.* *Besold. sep. all. l.*

XVI. Nunc quærendum est; *An & quando tacite
Ius Aperturæ alteri collatum dici possit?* ubi monendum
quod si alicui tale jus in castro conceditur, quale sine
Apertura consistere haud queat, veluti jus præsidii, armo-
rum & si quæ sunt talia; tunc jus Aperturæ tacite quoque
alteri communicatum censendum: si vero aliud seu di-
versa jura alteri concessa sint, quæ tamen absque Apertu-
ra recte expediri possunt; his Aperturam minime accede-
re, aperti videtur juris; & quanquam Dominus hanc for-
te clausulam adjecerit: concedo tibi castrum cum omni-
bus & quibuscunque aliis juribus, non tamen ad omnis
generis alia, sed ea tantum, quæ ejusdem sunt generis
& qualitatis cum iis quæ specialiter enumerata, extendi-
tur. *Dan. Otto. in jur. publ. cap. II.*

XVII. Ultimus inter legitimos hujus juris acqui-
rendi modos est *Præscriptio*, *Mager. de advoc. arm. cap. 10.
n. 599.* qui tamen ex præsumpta legis potius, quam ex dire-
cta domini voluntate legitimus æstimatur. *arg. l. 2. pr. D.
de verb. sign.* Hæc autem præscriptio prout in cœteris Re-
galibus, ita etiam in jure Aperturæ diversum ratione per-
sonæ contra quam intentatur, expetit tempus: Si qui-
dem contra ipsum Imperatorem currat præscriptio, tunc
requiritur tempus immemoriale, *c. super quibusdam. §. præ-
terea. X. de V. S. Recess. Imp. de An. 1548. §. und sollen unser / *rc.* 55.
& §. seq. ibi: das er je in Menschen gedächtnuß. & §. wo aber
innerhalb Menschen gedencfen. 64. Gail. I. obs. 21. n. 15.* Et quan-
quam

quam nonnulli differentiam faciant, inter tempus immemorabile & centum annorum, quia tamen memoria rerum actarum centum annorum decursum vix excedit, l. 56. *D. de usufr. l. 23. pr. & §. I. C. de S. S. Eccles.* ideo ut in praxi & ratione probandi (de qua *Myns. l. obs. 30. Carol. ab Hagen. lib. 3. Inst. jur. publ. c. 4. pag. 461.*) certi quid definiatur, nec tanti momenti res à casibus fortuitis dependeat, communiori calculo hæc termini certi pro incerto constitutio & definitio recepta est. *vid. Cavalc. part. 2. Com. Opin. dec. 30. n. 27.* quod regulariter in omnibus Regalibus majoribus communicabilibus sive non reservatis admittitur, ut etiam in aliis publicis causis. *Pacius anal. C. de præscr. 30. vel 40. annor. n. 7.* Quod si vero præscriptio fiat contra alium quam Imperatorem, veluti Ducem, Comitem, Baronem, Nobilem vel Civitatem, triginta vel quadraginta annorum cursum sufficere, probant, allegati à *Sixtin. lib. 1. de Regal. c. 5. n. 157.* contra privatum autem tempore legitimo juribus incorporalibus præstituto, id est, decem annis inter præsentem, viginti inter absentes præscribitur. *arg. l. 2. C. de servit. l. unic. C. de usuc. transform. Thom. Michael. de jurisdict. concl. 63. lit. d. & seq. Mingius de super. territ. concl. 26.*

XVIII. Dicitur de legitimis juris Aperturæ acquirendi modis, cuique apparebit *illegitimos eos* esse, quibus fraude, vi aut metu alteri jus suum extorquetur; quo casu tamen parum præjudicat domino, cum in omni acquisitione & possessione vel quasi requiratur, ut non sit injusta, violenta & meticulosa, quando quidem titulus manifestus non juvat violentos & injustos possessores, resistente & contradicente jure. *l. fin. C. de fund. & salt. l. auctoritatem. 3. ubi Dd. C. unde vi. l. vitia. II. & l. improba. 7. C. de acquir. rer. poss.* Unde domino tam actio quam exceptio; ordinaria quam extraordinaria remedia competunt, ad-

versus eum qui injuria Jus Aperturæ vel consecutus est
vel adhuc consequi nititur. *de quibus plenius infra in Dissertat.
huius cap. 8. dicturi sumus.*

CAPUT V.

*De Personis tam constituentibus, quam quibus
constituitur Jus Aperturæ.*

THESIS I.

Parum est Jus nosse, inquit Tribonianus *in §. ult. Inst. de jur. Nat. Gent. & Civ.* si personæ quarum causa constitutum est, ignorentur. Quapropter recensitis modis Juris Aperturæ acquirendi ac constituendi, animus nunc est, ut in hoc cap. 5. alteram speciem Causæ Efficientis Physicæ, quales sunt *Personæ, à quibus & cui* constitui possit, exponam.

II. *Personæ, à quibus* Jus Aperturæ constitui potest duplici modo considerantur; vel *in genere*, vel *in specie*: *In genere*, quatenus Dominus locum sibi additum tenet, & quidem I. vel *pleno jure*, quemadmodum jure proprietatis & superioritatis plenam ac absolutam circa castrum disponendi habet potestatem: Hunc liberam admodum Juris Aperturæ concessionem habere, suadet summa juris Civilis ratio, cum quisque rerum suarum optimus administrator & arbiter. *l. 21. C. mandati.* nihilque tam conveniens naturali æquitati quam voluntatem Domini volentis rem suam in alium transferre ratam haberi. *§. per traditionem. 41. Inst. de rer. divis. l. 9. §. 3. D. de acquir. rer. domin. nec ulli dominorum hoc jus absque ponderabili causa adimendum; iniquum enim est ingenuis hominibus non esse liberam rerum suarum alienationem. l. 2. D. si à par. quis manum.*

III. Se-

III. Secundo *minus plene* possidet Dominus directus, cui in loco alteri in feudum concessio, tanta circa jus Aperturæ non competit dispensatio, ut etiam tertio illud ipsum conferre possit, cum domino amplius haud liceat feudum Vasallo quacunque servitute prægravare: nisi ex tenore investituræ appareat, se sibi reservasse generalem circa ejusdem castri jura dispositionem, vel specialem quoad Jus Aperturæ. Hic quæri potest, *si nudum jus Aperturæ alicui à domino jam sit concessum, an nunc & alteri ab eodem domino concedi possit?* quo casu dicendum, nisi ultro in prima concessione omni juri circa dispositionem Aperturæ istius castri renunciaverit dominus, quod tunc & aliis idem conferre ipsi liberum sit; pluribus enim in eodem castro jus Aperturæ constitui potest. *per l. 15. D. com. præd. l. 2. §. 1. D. de serv. præd. rust.* Non tamen domino concedendum quod tali casu in præjudicium Vasalli adversario hoc jus concedat, eo ipso enim primo non præstaret tutum refugium, cum alteri per eandem concessionem juris Aperturæ, primum persequendi occasio offeratur.

IV. Tertio loco *Vtilis Dominus*, qui castrum investitura seu infeudatione à superiori obtinuit, aliis jus Aperturæ concedere potest: cum impositio servitutis voluntaria & extrajudicialis à Vasallo facta, etiam sine consensu domini valeat, in præjudicium sui non vero Domini. *text. 2. feud. 8. §. Rei autem. in fin. & ita extincto jure constituentis, etiam extinguitur jus ejus, cui constitutum. arg. l. 31. D. de pignor. Rittershus. l. 2. c. 2. q. 9. de feud.* Jus enim Aperturæ in totum cœtera imitatur feuda, nisi expresse investitura aliter cautum sit, *Rosenth. tr. feud. cap. 2. concl. 78. n. 3.* quod tamen sæpissime ratione juris Aperturæ his verbis præcaveri solet; *wir sollen und wollen uns auch mit*

mit gedachten Besten und Schloßern gegen niemand anders
verpflichten noch vereinen / sondern wollen bey unserm Lebens-
zeiten seinen Erben und Nachkommen getrewlich verblei-
ben/ *re. vid. lit. Comit. ab Ortenburg. in actis Ortenburgicis.*
& *Besold. th. Pr. voc. Öffnung.* Idem operatur expressa re-
servatio à domino directo his verbis in instrumento inve-
stituræ facta: Genante Schloß und Statt soll uns offen sein/
wider jedermenniglich zu unsern Kriegen und nöthen/ wo wir
das bedürffen / niemands außgeschlossen. Ubi secundum
explicationem *Wesembecij* hæc verba, niemands außge-
schlossen/ declarant, nulli superioritatis Jus in illo castro
alii, quam sibi, Comitem reservasse, vel reservare voluisse,
aut alium superiorem illic recognovisse, &c. *part. 1. cons. 2.*
num. 78.

V. Videndum nunc erit, quænam *in specie* sint
istæ Personæ, à quibus jus Aperturæ aliis constitui possit:
Et priori quidem loco de iis, quibus *in Imperio nostro* Rom.
Germ. hæc facultas concessa; mox autem, qua ratione
alii *extra Imperium nostrum* sitis competat, subnectam.

VI. Primus ac Summus in Imperio est Imperator,
leg. 7. in fin. C. de bon. qua lib. & Bald. ibid. Aur. Bull. tit. 2.
§. Ich N. Erzbischoff zu Maynz. Recess. Imp. de Anno 1529.
§. und anfänglich. 2. & de Anno 1530. §. nach dem aber uns.
& de Anno 1566. §. und demnach. qui ratione dignitatis &
supremi juris obtinentis, ut cœterorum Regalium, ita &
juris Aperturæ conferendi potestatem habet; cum ipsi so-
li jure suo & proprio Regalia in imperio competant. *Dan.*
Otto in jur. publ. c. II. nec destruit hanc sententiam eorum
opinio, qui Regalia proprie non esse Imperatoris sed Im-
perii prædicant, cum textus in Constitut. Friderici Impera-
toris. de Pace Constantiæ. §. volumus. ibi. ea quæ specialiter
ad nostram Excellentiam spectant. & text. in Recess. Imp. de
Anno

Anno 1576. §. Dadurch dann / *ibi*: zu unserer Kayserlichen
Hochheit und reservaten/ abunde iis satisfaciant.

VII. Sed nunc penitus nobis inquirendum, quatenus Imperator Jus Aperturæ in alios conferre possit, cum hodie omnia in Imperio, quæ non ipsi cessere Imperatori Statibus sint quasi propria, quorum libertati ac summo in territoriis acquisito juri præjudicare haud potest: & ita in Camera notabiliter observatum in causis privilegiorum à Cæsare contra jus tertii datorum, sed non attentorum. *Roding. Pand. Cam. lib. I. tit. 16. lit. a. & l. I. tit. 20. lit. L.* cumque Imperator vi *Aur. Bullæ. tit. 13.* ipsis Electoribus; & cæteris Imperii ordinibus vi *Capitulationis Ferd. 3. Ferdinand. 4. & Leopold. art. 3.* ad tuendam ac conservandam eorum libertatem adstringatur necessarium videtur consequens, nec Imperatorem aliis in eorum territoriis concedendo jus Aperturæ iis molestum existere posse. *adde Instrum. Pacis Cæsar. Suec. art. 8.* Dicendum itaque quod Imperator in Imperio non nisi in feudo, quod ipsi per Feloniam seu familiæ internecionem apertum factum, jus Aperturæ alteri concedere possit: & limitanda hæc insuper sententia, nisi olim expectativam tertio in tale feudum indulserit, quo causa libertatem semel & simpliciter in eo concessam adimere haud potest: Quodque in feudo aperto hodie ab Imperatore concedi possit, minime evertit *art. 32. Capitul. Ferdinandi tertij.* quo feudum apertum ipse Imperator retinere & ad sumptus Imperii ferendos reservare jubetur: cum dict. Capitul. de insignioribus modo interpretanda feudis, non vero de modicis) per verba oder auch Lehen dem Reich so etwas merkliches erträgt) multo itaque minus de jure saltem quod absque damno redituum fieri potest, exaudienda.

VIII. Cæterum quod in Provinciis hereditariis,

E

ut in

ut in Regno Hungariæ, Bohemiæ, Archiducatu Austriæ alteri jus Aperturæ concedere possit, extra omnem videtur controversiam: cujus regionis enim locum vel partem in feudum dare potest, cui ei interdicator juris saltem cujusdam in eo communicatio. Ne tamen per hanc concessionem forte Extraneo factam periculum Imperio creetur; cum enim foedera cum Exteris absque Statuum consensu pangere non possit: *d. Pacif. Osabr. Cesar. Suec. art. 8. Capitul. Leopoldi art. 10.* multo minus concessione juris Aperturæ Principi Extraneo in suis etiam provinciis factâ præjudicare potest. *per verb. final. d. Capit. art. 8.*

IX. Ad Exemplum Imperatoris partim, partim ratione proprietatis, cœteri quoque *Imperij Status* recte jus Aperturæ aliis in suis territoriis concedunt: Cum enim Imperium ad Germanos translatum, ut quisquis eo firmiter suam provinciam teneret & majori cum cura tueretur, hereditario & perpetuo cū Universalis territorii jure Imperatores ejusmodi provincias concesserunt. &c. *hæc Brautl. in epit. juris pr. publ. l. 1. c. 4. §. 3. adde Instr. Pac. C. S. art. 8.* nec ad rem quod easdem ditiones passim in feudum ab Imperatore recognoscant; nulli quippe non constat, quanta in iis Statibus concessa facultas, ut libera plane ac ferè Regia Majestate sub titulo juris territorialis gaudeant. *Reinking. de reg. sec. & Eccl. l. 1. cl. 4. c. 16. n. 10. Gail. 2. obs. 57. n. 7. ac l. 1. de pac. pub. c. 16. n. 10. plur. vid. Nic. Myler. de Princ. & stat. Imp. in cap. 14. ubi agit de libertate ac potentia Statuum Imperij.* ex qua competente Majestate haud difficulter & hujus juris libera concedendi facultas colligitur.

X. Quod *Civitates Imperij immediata* aliis quoque Jus Aperturæ in ditionum suarum castris conferre possint; modo non sint Imperio nostro Extranei, nec in præjudicium hinc inde vel Imperii Status fiat, expediti videtur juris:

ris: Nullum enim nostris temporibus superest dubium, quin Regalia & cætera jura iis specialiter concessa, eodem quo cæteri Status possideant jure *d. art. 8. Instr. P. C. S. §. tam in.* imo una quandoq; Civitas alii, aut plane singularibus personis nonnunquam concedit & confirmat privilegia. *Knipschild. de jur. & priv. Civit. l. 2. c. 4. n. 1. & seq. & l. 3. c. 6. n. 43. in fin.* quatenus vero à civitatibus tales concessionem fieri possunt, *vid. d. Kn. l. 5. c. 9. per tot.* Competit hujus Juris concessio & aliis Civitatibus, quæ non sunt liberae Imperiales, *modo Imperiales sint*, & Regalia sua ab Imperatore recognoscant, licet Principibus sub certis Pactis sunt subjectæ atque conditionibus. Locus namq; respective certis pactis subjectus, in aliis remanet liber. *Ming. de sup. Ter. th. 44. Gail. 2. obs. 54. n. 10.*

XI. Quæritur autem, *An Nobiles quoque Imperio immediate subjecti jure concedendi Aperturam gaudeant?* Et affirmativa verior; nam quanquam Imperii Status proprie haud sint, & Regalis iis dignitas haud competat; nihilominus tamen Regalia obtinent, *Sixtin. de Regal. l. 1. cap. 4. n. 92. & 93.* & in castris, pagis & quæ iisdem annexa sunt, *In den Freyen Adelichen Ritters-Gütern*/libero territorii jure frui, planum facit. *Besold. in discurs. de ord. eq. n. 10. & seq. Paur meist. lib. 2. de jurisd. n. 70. & seq. Wehner. in obs. Pr. verb. Ritterschafft/ Adel. & voc. Stand des Reichs.* itaque quoad hujus Juris dispositionem à Statibus minime differre dicendum. *vid. d. Knipschild. lib. 2. c. 5. n. 14.*

XII. *Mediati Imperij cives*, qui in singulis Imperii provinciis Principes ut dominos suos, für ihren Lands Fürsten und Erbherren recognoscunt, sunt vel *mere tales*, qui plane Ducibus, Principibus, Comitibus, aliisque Imperii Statibus subsunt; & *Landsassii* dicuntur. Vel *Mixti*, qui per se equidem, & personæ suæ respectu immediati

omnino, nonnunquam etiam Status Imperii sunt, verum respectu quorundam bonorum aliis Statibus subsunt : interdum enim & Principes ex parte ab Imperatore sibi concessa feuda Regalia concedunt. *Ludvvell. in synops. feud c.2.* præsertim quoad Comitatus & Baronias, quod multis exemplis illustrari posset. *Rosenthal. tr. feud. cap. 2. concl. 1.* Hi *mixti* in locis quidem mediatis consentiente tantum; in immediatis vero simpliciter : *Landsassij* autem plane non, nisi personaliter aut consentiente Domino Jus Aperturæ largiri possunt.

XIII. De singulis privatis, & plane inferioribus Imperii immediate subditis, vix est ut quicquam ratione Juris Aperturæ moneamus; cum defectus locorum & iurium eos à tali juris concessione removeat. Interest enim dominorum ne subditi ad castrorum usum promiscue admittantur, ne potentia sua sibi seditionem facile excitent. *vid. Kylling. de Ganerb. castror. disc. 4. num. 3. & plur. in seq.* Secundo defectum talis ipsis competentis juris probat communis Juris publici Scriptorum regula; cum ea quæ ad jura Principum, munitiones Civitatum seu arcium, & generaliter cum Apertura ad jura Belli spectat. *Besold. thes. Pr. voc. Öffnung.* minime competit privatis, ideo nec ab iis aliis concedi posse rationis est. Et si quæ de facto possideant castra ab ipsorum Dominis si utilitas publica vel necessitas ejus hoc exigat destrui possunt. *d. Kylling. all. disc. 4. n. 149. & seq.*

XIV. De Personis Imperio nostro haud subjectis nunc dispiciendum. Quæ considerantur, vel quatenus *singula* tenent gubernacula, vel quatenus *liberis præsumt Rebus publicis*; De illis minor subest dubitatio, si propius nobis perspectum fiet, quales sint, & qualem in suis Imperiis obtineant potestatem. Quis quæso dubitabit Regem
Sueciæ,

Sueciæ, Galliarum, Hispaniæ, &c. Regi sive Principi, Subdito sive Extraneo, Tempore vel Pacis vel Belli, vel utroq; in castris sui territorii hujus juris communicandi atque conferendi potestatem habere? Sed mirum in modum celebres quoque inter Doctores controvertitur? Quid de Pontifice Romano statuendum, *an jure proprio possideat Regalia?* ex cujus adsertione emanat decisio nostræ quæstionis, *An ipsi quoque sit libera juris Aperturæ concedendi facultas?* Negantium quidem castra sequitur *Dan. Otto in jur. publ. cap. II.* hoc potissimum motus argumento quod Regalia à Rege dicantur, ideoque soli Regi, id est Imperatori competant: absit quidem, ut reprehendam tanti Viri opinionem; longè tamen fortiori affirmantium opinio stat talo; quid obest inquam, si Pontificem duplici respectu intueamur, alio, quatenus *Personam Ecclesiasticam*, alio quatenus *Summum in Italia Principem* præsentat: præterquam quod eadem distinctio communiter in Statibus etiam nostri Imperii; quales sunt Electores Ecclesiastici, observetur. Non disputo hoc in loco, An Consensus Cardinalium in concedendo forte jure Aperturæ sit necessarius? cum hoc ipsum quoque dubium in Imperatore nostro moveri possit, præsertim in casu, ubi Extraneo jus Aperturæ in Imperii fortalitio concedere vellet.

XV. *An libera denique Respublica superiorem non recognoscentes Aperturam alijs communicare possint?* indubia videtur quæstio, cum enim summa superioritatis jura teneant, ut videre est in Batavis & pluribus alijs ejusdem formæ Rebus publicis: & non nisi in gubernandi genere & forma discrepent, omniaque Regalia, quæ olim Reges & Principes in iis sibi vindicaverunt, obtineant, atque sibi propria fecerint: ideo jus Aperturæ liberrime constituere poterunt.

XVI. Perspectis iis, quibus juris Aperturæ concedendi potestas, subjiciendus nunc esset *Accipientium ordo*: Sed nulla has inter personas distinctio facienda mihi videtur, cum Domini justa voluntas sufficiat in cujuscunq; rei alienatione. *l. 9. §. 3. ff. de acquir. rer. dom.* adeo ut *nec dignitatis*: cum etiam Rustico, & plebejo feuda dari possint. *Bocer. de invest. feud. c. 3. n. 149. Schneidevv. ep. feud. p. 3. n. 98. Schrad. de feud. p. 4. c. 3. n. 7.* nec *qualitatis* habeatur ratio, sicut etiam mutis, surdis, furiosis, mente captis aliisque ad servitia feudalia inhabilibus personis ab initio ea constitui possunt. *Vult. de feud. c. 4. n. II. Rosenthal. tr. feud. c. 3. concl. 8. Zasius ep. feud. p. 5. n. 66. Borcholt. de feud. c. 5. n. 50. in fin.* Nonnunquam tamen ob publicum commodum recte inhibetur in consultum alienantis desiderium, & præcipue *quoad Imperium nostrum* limitatur, ne tali concessione vel Statui vel toti Imperio periculum seu damnum inferatur: cum non debeat alteri per alterum iniqua conditio inferri, *l. 74. D. de Reg. Jur.* & ab Extraneis, Imperii legibus non subjectis maxime cavendum, ne hoc jure obtento ad majora sibi vindicanda jura ansa præbeatur, præsertim si Potentiori hoc Jus Aperturæ concedat. Periculosum quippe ut saltem potentior Dominus minimum quid possideat in territorio alterius. *Anch. cons. 310. n. 3. circ. med. Andr. Knich. de jur. territ. c. 4. n. 47.*

XVII. Si tamen privato à Superiori Jus Aperturæ concedatur, non statim tanquam Regale & Jus ad successores transmissibile ei concessum existimandum: sed potius tanquam privilegium aliquod personale, quod ex mera & speciali Principis gratia erga personam ortum habet: nisi contrarium ex concessione dilucide appareat, vide omnino quæ traditurus sum infra *in Cap. 9. thes. 5.* Haud incongrue ultimo hic loco quæri posset, *an Imperator in*

tor in Principum ac Civitatum Imperij castris Ius Apertura
postulare possit? sed quia penes Nobiliss. Dn. Fritschium qua-
estio hæc distinctione inter Principes & Civitates Imperij, in-
ter tempora Pacis & Belli, itemque inter Ius strictè debitum
& reverentiam magis seu cultum, est evoluta, ita B. L. ad d.
tract. de jur. Apert. c. 3. n. 3. & seq. remittitur.

CAPUT VI.

De Subjecto Recipiente

Sen

De Locis in quibus Jus Apertura constitui
potest.

THESIS I.

Subjecta recipientia, in quibus Jus Aperturæ constitui
potest, sunt omnia ea loca, in quibus quis tutus ab ex-
terna vi ad tempus existere potest: Hæc distinguuntur in
ea, quæ manu & industria hominum extracta; & quæ sua
natura ita comparata sunt, ut eorum difficilis sit expu-
gnatio.

II. Referuntur autem hæc loca sub generali *Castris*
nomine: quale vocabulum late sumptum omnis generis
munimenta comprehendit; In specie vero quoad Jus
Aperturæ designamus *Civitates, Castella, Fortalitia, Arces,*
item *Villas & Pagos* modo ita comparati, ut effectu juris
Aperturæ non careant, *vid. infr. th. 21. cap. 8.* hinc in literis
de Anno 1438. quibus Comitatus Waldeck Landgraviis
Hassia in feudum offertur, hæc leguntur verba: *Die vor-*
genante Graffschafft zu Waldeck / Schloß und Stätte und
Dörffer zc. sollen unseren obgenanten Oheimen Fürsten des
Landes zu Hessen allezeit offen sein / sich darinnen und darauß
zu behelffen / wider allermennigliches / niemands außgenom-
men/

men/ auch ohne gefehrde/ nec spectamus in his locis an habitationibus & domibus sint frequentes, cum his plane etiam deficientibus hujus juris usurpationem admittant. *Gædd. in cons. Marp. 33. n. 317. vol. 3.* imo in monasteriis quoque hoc jus constitui atque exerceri posse testantur exempla, unde *Author* des *Wertheimischen Gegenbericht contra Würzburg. c. 3. f. 43* hæc tradit: *Ebenmäßig hat die Grafschafft die Frohn/ Leger=dienst/ Ahsung und Keyß bey mehr besagtem Kloster (auch von alters her die Gerechtigkeit der Öffnung und Herberg zu Würzburg in des Klosters hoff) herbracht. Nec non etiam in cœmiteriis munitis, aliisque locis, in quibus se rustici contra irruentem vim hostium ac manum militarem præservare possunt: qualis apertura in specie dicitur Öffnung der Kirchhöff und Dorffs=befriedigung. vid. *supr. cap. 1. th. 7.**

III. In loco tamen *plano, aperto & mœnibus destituto* quo eadem facilitate hosti accessus quam difficilis insidentibus defensio, inutiliter ejus fieri concessionem, res ipsa manifestum reddit; neque enim nomini conveniens cum ea aperiantur loca quæ claudi atque ab aliorum vi defendi possint: neque etiam effectum juris *Aperturæ* præstare queunt, nisi vel à concedente ejus loci munitio re-promittatur, vel accipienti potestas hæc committatur. Sane cum hoc jus aliis quoque *Pacis* saltem tempore tribuatur, recte quoq; iis in tali loco ad propugnandum minus idoneo constituitur: cum haud intersit an sit munitus & clausus, sed potius an ad divertendum sit aptus: quale tamen Jus magis vel ad Jus intrandi, vel *Albergariæ* quam ad *Belli jura* accedit, quodque tali casu frequentissime his jungi solet. *vid. infr. capit. hujus Dissertat. 10. thes. 2.*

CAPUT

CAPUT VII.

De Forma hujus Juris constituti:

id est

De modis Juris Aperturæ exercendi.

THESIS I.

Diversitas causarum constituendi, item Personarum, quibus competit, diversam quoque exigit formam; qualem maximam deprehendimus inter *Dominum & Extraneum*: *Domino* enim juri Superioritatis insistenti solemnibus Aperturæ tribuenda, cum ius territoriale & Superioritas, omnem potestatem, omniaque jura & accessiones comprehendat; & hinc subditi tempore belli domino territoriali castra ac arces aperire tenentur. *Besold. thes. Pract. voc. Öffnung.*

II. Quamvis autem pro Voluntate Domini à subditis exhibeantur solemnia, imprimis tamen ratione hujus Aperturæ requiritur *Intrmissio* cum omnibus suis, & non tam sui ipsius, verum etiam jussu ejus Officialis vel qualiscunque cum militibus & concomitantibus. *An vero & hosti ex voluntate ipsius Domini Aperturæ sit communicanda?* Nos ex qualitate concessionis & voluntate Domini dijudicandum existimamus. *Secundo loco est Clavium extraditio*: si nimirum Dominus, vel nomine ejus alius expressum ipsius Domini mandatum exhibens, hoc exigat. *Coeteræ circumstantiæ, ut solemnis exceptio, acclamatio Votiva, Vivat, Vivat, Mager. de Advoc. arm. c. 10. n. 593. tormentorum explosio, Civium in armis comparitio, vini & avenæ seu aliarum rerum oblatio, publicæ magis lætitiæ, gratulationis, ac debitæ observantiæ testandæ ergo, quam jure Aperturæ exigente, huic actui à plurimis adsignantur.*

III. In *Extraneo*, cum nullæ penitus solemnitates

F
obser-

observentur, (melius enim Domini territorii sibi prospiciunt, quam ut Extraneo tale concedant Jus, quo facili via ipsum Dominium aucupari possint) ideo non alia iis exhiberi solent, nisi quas expressis *pactionibus* vel *prescriptionis* titulo acquisiverunt. Hæ autem cum partim ex voluntate constituentium pendeant, partim ex usurpato semper jure acquirentis formam desumant. vix est ut certam hujus juris exercendi formam seu regulam depromere queam, si non in earum forte descriptione versari debeam, quæ præ aliis frequentiores, & in *antecedentibus, intermediis ac consequentibus* considerari possunt.

IV. *Antecedens* juris Aperturæ est *Requisitio*, ab eo qui jurisdictionem ejusdem arcis sive Civitatis tenet facienda; Hæc adeo necessaria est, ut alter nec de denegata Apertura conqueri possit, nisi prius inhabitantes de suo adventu certiores fecerit. *arg. 2. feud. 28. §. ad hæc.* quale exemplum in Landgraviis Hassiæ *Author der Waldeckischen Ehrenrettung part. 2. c. 24.* his nobis suppeditat verbis: Die Landgraffen in Hessen / welche jederzeit Ihr und der Ihrigen ankunfft den Graven von Waldeck notificirt und dieselbe de damno & expensis nicht allein versichert / sondern auch an der Kranß-steur solch unkosten Ihre decurtiren lassen. Welches auch der Feudisten meinung ist / die den Lehensherren diß morale geben / quod Domini civiles esse debeant, und nicht mit der thür dem Vasallen ins hauß fallen. *Besold. thes. Pr. voc. öffnung. §. ac notandum.* & præterea cum turbulentis Belli temporibus haud cuiquam cum suis copiis & comitatu concedatur appropinquandi facultas, ne sub hac specie decepti hostem aliquando pro amico excipiant; itaque nullatenus intermittenda. Hæc *Requisitio* in tempore necessitatis per personam qualemcunque fieri, imo in summo periculo Jus Aperturæ habens plane absque requisitione intromitti solet: necessitas

tas

tas enim non habet leges. l. 5. D. de Off. procons. Si vero absque necessitatis intuitu exposcatur tunc per personam huic actui convenientem & literis simul requisitoriis peti debet, quarum duas in specie nobis exhibet Wehn. obs. Pract. voc. Öffnung.

V. *Intermedium*, est ipsum *juris Apertura Exercitium*, quod diversam ex pactorum & temporum varietate suscipit formam: cum aliis Pacis, aliis Belli, aliis utroque tempore constituatur: His atque illis ut superius à me monitum forma ex constituto inter se jure nascitur, inter frequentiores merito hæc refertur, quam tradit Besold. d. l. Auch sollen die vorgeante N. und alle seine Erben uns und den unseren die genante Statt und Veste offen haben / und damit gewärtig sein uns und die unseren zu allen ihren nothdürfften drein und drauß zu lassen und darinnen zu enthalten / wider allermenniglich / doch ohne ihren merklichen schaden / ungesehrlich. v. quas exhibet sep. laud. D. Ahasv. Fritsch. c. 4.

VI. In genere tamen dicendum quod hoc Jus Aperturæ in se recipiat magis & minus; aliquando enim *nudam receptionem* in se hoc jus continet, quale Pacis tempore frequentissimum, inque dubio tale præsumitur constitutum; aliquando simul & *defensionem*, aliquando *armorum, comeatus & cæterarum rerum ad defensionem loci* necessariorum communicatio requiritur; quale pactum inter Principes Zollerianos: *ibi: und wo der so Öffnung einnimbt / Früchten / pulver oder anders so im schloß ist / zu der nothdurfft gebrauchen würde / so soll ihme der Inhaber selbigen Schloß solches pulveris ic. da er derselben entbehren kan vergonnen ic.* Besold. d. l. 5. Öffnung der Gefürsteten Graven von Zollern. aliquando *corporalem adstantiam* comprehendit, & simul ad servitia Vasallitica præstanda adstringit, quod ex act. Ortenburg. pl. deduci potest.

*Verba literarum Comitum Georgij de Anno 1404. hæc sunt, Und soll dasselb unser Haus und Vest auch ihr offen Haus sein zu allen ihren nothdürfften / als oft sie das begehren ic. & paulo infr. wann er uns auch fodert / daß wir ihme dienen sollen / so soll Er uns mit kost. ic. Denique nec infrequens plane est, ut ipsi inhabitantes tempore belli, si parum ad detinendum hostem conferre possint, vel alia ratione inhibean- tur, excedant, vid. Rosenthal tr. feud. c. 2. concl. 78. n. 3. inter cœtera constat de Hillieno Episcopo Trevirensi, qui Co- mitibus de Sayna, castrum Sayna Anno 1152. in feudum his conditionibus cessit; quod si nos guerram cum aliquo ha- bere contingeret, contra quem nobis adjutorium prestare non possint, de castro exire & ejus potestatem absque eorum exhe- redatione nobis dare debent: Ita ut finita guerra ad castrum tanquam ad suum feudum redeant. Besold. dict. loc. §. 2. cum regulariter alias ipsi inhabitantes non solum in castro manere, verum quoque potentiores ipsis expetentibus in eo existere debeant: Doch soll der Inhaber des Schlosses allwegen stärker mit Leuthen sein und bleiben. Besold. d. §. der Gefürsteten Graven von Zollern. Et insu- per notandum quod huic juri alia aliquoties jungantur, ut Jus *Albergaria* seu *Hospitationis*, *Intratus*, &c. quod ex diversis literis & Instrumentis huic Dissertationi inser- tis probatur.*

VII. *Consequens Juris Aperturæ quoad formam est Restitutio & Compensatio damni ob Aperturam causati: Restitutio autem duplex est* 1. *vel ipsius Castri, si nimirum ab ipsis inhabitantibus vi pacti extraditum fuerit; domi- nus enim finito bello & cessante periculo castrum resti- tuere tenetur Vasallo, Roland. à Vall. cons. 69. n. 7. lib. 2. sicut & Princeps qui subdito propter utilitatem vel necessita- tem publicam rem aliquam abstulit, ea cessante restituere tenetur.*

tenetur. *vid. pl. quos alleg. Schrad. de feud. part. 10. sect. 5. n. 56.*
 & præsertim in hoc casu satis injuriosum esset, alterum
 possessione sua seu suo beneficio privari, ideo quia pactis
 stetit; cum præterea haud semel expressis in conventionem
 verbis ipsis Vasallo de hac restitutione facienda prospici-
 ciatur: quatenus reperitur *in sep. all. l. Besold. §. 2. Ita ut
 finita guerra ad castrum tanquam ad suum feudum redeant:*
 Et in antecedentibus; *absque eorum exheredatione nobis
 dare debent.* Itaque interdicto recuperandæ possessionis
 vel conditione ex lege, vel alio quocunque in jure legi-
 timo ac permisso remedio, si alter restitutionem abnuat,
 castrum repetere possunt. *de his remed. vid. cap. seq. th. 6.
 & sequent.*

VIII. II. Restitutio est *rerum consumptarum*, quæ
 tempore necessitatis ipsi Aperturam exigenti communi-
 cata sunt: quæ enim alterius commodi vel necessitatis
 causa utiliter impenduntur, alteri damno esse non de-
 bent. *arg. l. 14. D. de condict. indeb. l. 206. D. de Reg. Jur. &
 ne restitutionem differendo alter gravetur certum instru-
 mento inseritur tempus, quo restitutio hæc facienda, vel
 ad ipsam faciendam jure compelli possit; quod pluribus
 apparet ex d. lit. Princ. à Zollern. ibi: und soll hernach das
 wieder in das Schloß auff seinen kosten völlig / innerhalb
 jahrs frist erstatten / darmit das Schloß allweg gerüst und
 zu der nothdurfft verfaßt seye.*

IX. Sane in *Compensatione damni illati*, & si quæ
 ob Aperturam concessam deteriora facta fuerint, ut si
 muri ab hoste dejecti, ædes everse, vel si quæ alia, quæ in
 obsidione castri evenire solent, emergant; Ipse qui exegit
 Aperturam ad reparationem & damni restitutionem te-
 netur; per verba communiter instrumentis inserta: doch
 ohne ihren mercklichen schaden / ungesefhrlich. *vid. supr. th. 5.*

h. c. & cap. 4. th. 8. doch ohne dergleichen Schloßern merklichen Schaden / nisi in specie aliter inter eos conventum sit, & alter in se reparationem damni susceperit.

CAPUT VIII.

De Effectu & Fine Juris Aperturæ.

THESIS I.

Constituto Jure Aperturæ proximum est ut de eisdem *Effectu & Fine* paucissimis agamus: Illum constituimus vel *Primum* vel *Ortum seu secundum*. *Primum* est vel *Communis* vel *Proprius*: *Communis* ex Jure Civili descendit, & omnibus legitimis conventionibus accommodari solet; cum ea quæ semel placuere servare necesse sit, *arg. l. 1. pr. D. de pact. l. 7. §. 7. D. & l. 29. C. eod.* Summam itaque in se quoque habet rationem, ut ea, de quibus in constituendo jure Aperturæ inter se convenerint effectum sortiantur ac rata firmaque maneat, cum utriusque interesse videatur, ut pro varietate hujus juris constituti certis limitibus circumscribatur, quibus exsilire neutri eorum fas sit.

II. *Proprius* Juris Aperturæ Effectus est vel *Generalis*, id est utrique parti, tam Domino concedenti, quam ei cui conceditur communis: vel *Specialis* hoc est alteri eorum saltem utilis. *Generalis* consistit in eo, quemadmodum in jure nostro domus sive propria sive conducta. *l. 5. §. 2. D. de injur.* cujusque tutissimum dicitur refugium ac receptaculum. *l. 18. D. de in jus voc.* ita etiam castra tutissima iis sunt receptacula, quibus in iisdem castris jus se recipiendi ex jure Aperturæ competit, sive sit Dominus sive Extraneus; adeo ut etiam contra vim majorem ex iis se defendere atque ibidem subsistere ad tempus queant: Unde necessarium videtur, ut etiam Extraneo, cui præter Jus

ter Jus Aperturæ nihil in castro juris est, hospitium præbeatur (quod tamen non semper & in omni casu obtinet) adventantis tamen sumptibus; ad quod Vasallus ob vocolam der öffnung investituræ insertam domino regulariter tenetur, per ea quæ tradit *Ampl. Dn. Ahasv. Fritschius d. tr. cap. 2. n. 5.* Huc etiam referri potest, quod possessor castri, qui aperturam alteri debet, ipsum quoque defendere, uterque vero ad propellendum vel detinendum hostem, si forte castrum occupaverit, aut obsidione cinxerit, præsto esse debeat, quod patet ex form. quam exhibet *Eberh. de Weihe in mediam. profæder. lib. 2. cap. 2.* ibi: Es sollen auch diejenige / so also die öffnung zu ihrer nothdurfft suchen und gebrauchen / von dem oder dem jenigen / so die öffnung gestatten und geben / freundlich und gutwillig gehalten / verthädigt und gehandhabt werden / als tresse es ihr jeden selbst an / hinwiederumb sollen sich auch diejenige so öffnung suchen / derselben auff ihr eigen kosten und schaden ohne nachtheil dran / so die eingenommen / oder denselben orth in Belägerung und sonsten gebührlich und also halten / als der selben öffnung Herrschafft eigne Kriegsleuthe das orth helffen zu bewahren / zu beschützen / zu beschirmen / nicht weniger / als obs deren oder denen die öffnung suchen und gebrauchen selbst zustünde &c.

III. *Specialis in Domino Superiori* Effectus est; I. quod omnia sibi integra, in casu reservatæ Aperturæ permaneant; quæ ratione Superioritatis & Supereminentis dominii vindicare possit, nisi in specie vel pactis vel in Investitura iis renunciaverit. II. quod tempore Belli castrum intrare, atque suis militibus custodire, ibique capitaneum constituere possit; suis tamen impensis, *Gail. de Arrest. Imp. c. 10. n. 6. Schrad. de feud. part. 10. S. 2. n. 58. & sect. 5. n. 76.* quod tamen locum non habet si custodia sufficiens à Vasal-

à Vasallo fuerit imposita, & hinc negligentia & mora ejus redargui haud possit; eam enim custodiam ejicere domino superiori haud licebit, late hac de re *Klok. conf. 10. art. 5. n. 301. & seq. III.* quod ipsi liceat castrum munire refragante etiam Vasallo ac Extraneo, quod diserte probant verba *Author. Iustitiae Extructionis Idumæe*: Daß die Öffnung als ein pur lautere Personal concession in loco ipso keine Superiorität/ jurisdiction noch Gerechtigkeit inferiret oder zueignet/ viel weniger dadurch dem domino loci & territorii die naturalis facultas seines gefallens zu bauen ja so gar ipsa defensio quæ vel maxime in muniendo & circumvallando castra bestehet / solte benommen / abgestreckt/ oder coangustirt seyn.

IV. Hic præterea notandum, quod quamvis nonnulli statuant, apertionem castrorum alicui tempore belli debitam, indistinctè illius superioritatem probare *Angeb. l. ult. in fin. C. de litigios. Bald. c. 1. §. quid ergo. vers. Extranea. de Investit. de re al. fact. & ex his Wesemb. p. 1. conf. 2. n. 78.* nobis tamen contraria placet sententia, quod Jus Aperturæ per se nullam probationem superioritatis inducat, per verba *Klockij tom. 1. conf. 10. n. 308.* Wann gleich denen von Rotenburg die Öffnung in Kriegs-nöthen tempore necessitatis verstattet würde / so werden sie doch daher einig Jus Superioritatis nicht erzwacken / daß oftmahls inter vicinos & confœderatos, durch sonderbahre pacta die Öffnung außbedingt wird ic. & ex speciali concessione potius, quam jure superioritatis obtinere præsumitur. *Besold. thes. Pract. voc. Öffnung. §. non n.* neque etiam subjectionem importat, si alter alteri hoc jus in suis concedat castris: non enim procedit hæc argumentatio Titius Jus habet aditus, sive Aperturæ in arcibus meis seu castris, eique ad præstanda obsequia sum obligatus, idcirco arces meæ, egoque ipsi
subsu-

subsumus: *Meichsner. tom. 3. decis. Cam. 6. num. 54. vers. iam ad tertium & n. 72. ead. decis. & non statim qui Principi aut pari concedit Jus Aperturæ, hoc agit, ut se suaque subiciat ejus Jurisdictioni: in quo iisdem fere verbis plurimi consentiunt Dd. & inter illos Reinking. de Reg. Sec. & Eccl. l. 1. cl. 5. c. 4. n. III. cujus adfertionis illustre exemplum nobis suppeditat *Besold. d. l. daß die Vestung und Graffschaffe Ortenburg dem Reich ohne mittel underworffen / nichts desto weniger dem Churfürstl. Haubß Bayern die Beste Ortenburg mit der Öffnung und andern in viel wege verbunden sey.* Nec subest ratio cur contrarium statuamus in eo qui necessitate compulsus Victori Jus Aperturæ in suis castris cedit, cum foederis nomine alter obtinere dicatur, ejusque qualitatem subeat, *Besold. d. l. §. Est quoque.* quæ quamvis haud æqualia sunt, nullam tamen important subjectionem, quod egregiè ex verbis Proculi Jcti in l. 7. §. 1. *D. de captiv. & postlim. revers.* demonstrari potest.*

V. *Extraneus* præter generalem Effectum & ea quæ specialiter pactis concessa vel præscriptione acquisita, vix quicquam sibi adserere ratione juris Aperturæ potest; singula tamen quæ pactis his vel illis constituta vel præscriptione obtenta sunt enarrare superfluum foret, cum ex singulis concessionibus & instrumentis desuper confectis ac sæpius frequentatis actibus hauriri possint & debeant: *In Vasallo* tamen hoc speciale, I. quod si Dominus in Investitura sibi expresse reservaverit Aperturam, ipse Vasallus ad ulteriora servitia præstanda nequaquam teneatur. *Rosenth. tr. feud. cap. 2. concl. 78. n. 3. & 4. cap. 8. q. de servitiis certis. Schrad. tom. 1. cons. 13. n. 76. fol. 799. & n. 156. fol. 815.* si enim in Investitura feudi certa atque determinata servitia expressa fuerint, vasallus ad illa tantum, & ad nulla alia servitia obligatus est: quod

G

ipsum

ipsum plur. Dd. autoritatibus confirmat *Schrad. de feud. part. 6. c. 6. n. 4.* II. Si Castrum in hostium pervenerit potestatem occasione juris Aperturæ, quod domino expacto seu investitura debebat, tunc domino incumbit, ut quamprimum vel recuperando ipsi Vasallo restituat, vel damnum quod exinde Vasallus sentit resarciat: hinc verba literis Investituræ super castro Blanckenheim de Anno 1599. inserta leguntur; Würde auch das Schloß B. als von der öffnung wegen indessen / und des Erzstifts Mayns sachen und geschäften / das kundt wår / verlohren (das B. Stt nicht wolle) so sollen wir uns mit den jenigen / die es also genommen hatten / nit frieden / erwarten oder söhnen lassen / wir hatten denn znvoren denen berührten von B. oder ihren Leibs = Erben / das vorgeschriebene Schloß B. wieder gewonnen / oder sonst darzu geholffen / in ihrer gewalt zu haben / wie vorgeschrieben stehet / ohne alle gefehrde.

VI. *Effectus Orti seu Secundi*, sunt Remedia quibus Dominus Castri, *Extraneus & Vasallus* jus Aperturæ quod iis in Castro debetur, persequitur. Proceditur autem aut *Juris* aut *Facti* via; Illa vel *Ordinaria* vel *Extraordinaria*; *Ordinarie* insistitur *Actionibus in Iudicio* intentatis, quæ vel in *Personam* vel in *Rem*.

VII. *Inter Personales* vero actiones quæ juri Aperturæ aptari solent, præcipue referri possunt sequentes. I. *Condictio ex lege, ex moribus, ex privilegio &c.* si enim obligatio nova lege introducta, nec cautum sit, quo genere actionis experiamur, ex lege agendum est. Paulus in *l. unic. D. de cond. ex l.* & *condictio ex moribus* domino tam de Regalibus quam de aliis rebus feudalibus adversus Vasallum competit, ad omnia quæ ei præstari debent; itemque Vasallo datur, qui hac actione experiri potest de omnibus iis, ad quæ ei præstanda Dominus tenetur, &

ex con-

ex contractu feudali obligatus est. *Gædd. disp. feud. 10. th. 7. lit. b. Rosenthal. tr. feud. c. 12. concl. II. n. 16. ibique all. Dd. concl. 12. num. 25. 29. & 117. & Extraneus ex privilegio sibi competenti conditionem adversus dominum ex privilegio recte instituit, ad præstandum id quod in privilegio sibi concessum. Gylman. Symphor. tom 1. p. 2. tit. II. vol. 7. n. 4. Ruland. de commiss. p. 3. lib. 3. c. 6. n. 4. II. Actio ex stipulatu, quæ datur ei cui Jus Aperturæ stipulatione constitutum adversus constituentem, ut aut præstet conventa, aut condemnationem in id quod actoris interest, patiatur, ad quod in incertis deveniri solet. l. 72. D. de V. O. l. 13. §. fin. D. de re judic. III. Actio Præscriptis verbis: si cui forsitan per contractum innominatum jus Aperturæ communicatum: v. gr. per contractum do ut facias, facio ut des, facio ut facias, cum actionibus subsidiariis, ut actione de dolo, quæ præprimis attenditur, cum ego fecerim, tu vero cessas dare, l. 5. §. 3. D. de præscript. verb. & actione in factum; quarum formulæ cum maxime generales sint, & ex facti narratione concipiuntur, exinde variis causarum figuris adhiberi possunt, meritoque nos in exigendo Jure Aperturæ locum iis dabimus. IV. Actio Injuriarum, quæ datur Domino adversus injuria impediens, quo minus Jure Aperturæ in suo castro uti possit. arg. l. 13. §. ult. per verba. aut si quis re mea uti me non permittat, nam & hic injuriarum conveniri potest. D. de injur.*

VIII. Reales actiones quibus de Jure Aperturæ in judicio agimus sunt vel *Petitoria* vel *Possessoria*. *Petitoriarum* I. Est *Confessoria*, qua quis adserit sibi competere Jus Aperturæ in alterius castro: & *Negatoria*, qua quis libertatem sui castri adserit, & alteri Jus Aperturæ in eo competere negat, arg. §. 2. *Inst. de action. l. 2. pr. D. si servit. vind.* licet enim hæ actiones in servitutes saltem conceptæ

ceptæ videantur, extensio tamen earum in aliis etiam juribus adserendis, vel negandis, ut pro jurisdictione, jure Patronatus &c. multis autoritatibus probatur. *arg. l. 9. §. 2. D. de damn. infect. ubi Gothofr. in not. Magnificus ac Consultiss. Vir D. D. Rehhan. in Hodog. Jur. p. m. 695.* hujus actionis Effectus est juris restitutio & de non ulterius inquietando cautio. *l. 7. l. 12. D. si serv. vind. II. Actiones Præjudiciales, quæ etiam Reales. §. 13. Inst. de action.* hæque dantur quando dominus negat alterum esse Vasallum, seu illum ipsum cui olim Jus Aperturæ concessit, vel ab antecessoribus ejus concessum erat; aut si ab his, ab Extraneo sc. seu Vasallo negetur expetentem jure superioritatis seu domini esse dominum, & ob id nequaquam Jus Aperturæ eundem expetere posse.

IX. *Actiones Possessoria* sunt *Interdicta* tum *Retinenda* possessionis; ut interdictum uti possidetis, quod etiam pro juris Aperturæ retentione facit: si quis enim prohibeatur qualiter velit suo uti hoc interdictum locum habet. *l. 8. §. 5. in fin. D. si serv. vind. l. ult. D. uti possidet. Gail. de pign. cap. ult. n. ult. Menoch. de retinend. possess. remed. 3. q. 17. n. 131.* illud præterea observandum, quod licet hoc possessorium cum petitorio in rebus corporalibus cumulari haud possit, secus tamen, ut in cæteris Regalibus & Juribus, ita etiam in adsertione juris Aperturæ statuendum; qualem sententiam pluribus Dd. autoritatibus ac præjudiciis in Camera observatis firmat *Sixtin. de Regal. l. 1. c. 7. n. 33. & 34.* Tum *Recuperanda* possessionis ut interdictum Unde Vi. *vid. l. 1. §. 31. & seq. D. de vi & vi armat. & locupletius remedium Juris Canonici ex can. Redintegranda. 3. caus. 3. q. 1. & cap. sape. 18. x. de restit. spoliator. de quo Amplissim. ac Consultissimus Vir Dn. Dr. Biccus p. m. in Aur. Sect. 3. th. 177. not. tt.*

X. Indi-

X. *Judicia* in quibus *per actiones* de jure Aperturæ disceptatur, pro varietate personarum diversa existunt: Si enim inter *Immediatas Imperij nostri personas* controversia hoc de jure oriatur, tunc si neque ex compromisso arbiter existat, ad privilegiatos *Judices der Austräg* pertinebit cognitio. *Ord. Cam. part. 2. tit. 2. & seq.* qui pro Ordinariis habendi *Schubhard. de Austreg. cap. 2. n. 84.* adde quos in suam sententiam allegat *c. 6. n. 157.* & de iis Regalibus recte cognoscunt, si sint mera allodialia, neque per privilegium Cæsaris (ob quod Jurisdictio Cæsaris vel Cameræ diverso respectu fundatur. *Sixtin. de Regal. l. 1. c. 8. n. 15. & 16.*) acquisita, à quorum sententia parti læsæ appellatio concessa est ad *Camera Spirensis*, *d. Ord. tit. 6.* vel ad *judicium Aulicum* ob concurrentem cum Camera jurisdictionem.

XI. Si vero Status quidem sunt immediati, nullis tamen in specie gaudeant Austregis, tunc etiam in prima Instantia Camera Imperialis vel *judicium Aulicum* adiri potest, *Frider. de process. l. 1. c. 17. n. 9. Gail. 1. obs. n. 20.* ab hoc loco Appellationis licitum est ad Cæsaream Majestatem supplicare. *Instrum. Pac. Cæs. Suec. art. 5. §. quoad processum. 54.* in altero remedium Revisionis locum habet. *Ord. Cam. part. 3. tit. 53.* præsertim in juribus quæ jurisdictionem territorialem quandoque concernunt, de quo *Recess. Imp. de Anno 1654. §. zu abfürkung. 127. junge Ord. Cam. p. 2. tit. 28. §. 4. vers. doch sollen.* Inter *Dominum & Vasallum* si de jure Aperturæ controversia incidat, *pares curiæ*; si inter *duos Vasallos* ipse *Dominus* judex esto *text. 2. feud. 55. §. 2. vers. præterea.* denique si personæ disceptantes de jure Aperturæ sint *subditi vel mediati*, quod raro accidit, ut *supra in cap. 5. th. 13.* monitum, nullus dubito quin communis utriusque juris Regula in iis locum sibi vindicet,

quod actor sequatur forum Rei. l. 2. l. 5. C. de jurisd. omnium
judic. l. 3. C. ubi in rem actio. l. 2. C. ubi & apud quem. cap. 5.
cap. 8. x. de for. compet.

XII. *Extraordinaria Juris Remedia*, quibus Jus
Aperturæ conservamus & tuemur sunt I. *Imploratio Of-
ficij Iudicis Superioris*, qualis fieri solet tam in Camera Im-
periali quam in Judicio Aulico supplicando pro decer-
nendo mandato Cum vel sine Clausula pro qualitate fa-
cti, & circumstantiarum ratione habita v. g. de restitu-
endo, de non turbando &c. *Mandatum* quidem *cum clausula*
ad Effectum, ut aut ablatum restituat, vel amplius non
turbet, aut in termino præfixo compareat, allegaturus
causas quare non teneatur mandato parere. *Gail. l. obs. 19.*
*n. 2. h. c. si compareat resolvitur mandatum in citatio-
nem simplicem. C. I. A. l. 43. th. 53. in fin. Mandatum vero*
sine Clausula ad effectum paritionis, aut exactionem pœ-
næ, cujus declaratio ab actore facta & petita, *Recess. Imp.*
de An. 1594. §. 77. quamq; Judex in mandato comminatus
est. *Ord. Cam. p. 2. tit. 23.* Cum vero Processus nequaquam
ab Executione inchoandus, l. 1. C. de execut. rei jud. itaque
hæc mandata sine Cl. tantum in quibusdam causis, vulgò
der vier Fälle locum habent. *Recess. Imp. de Anno 1654. §.*
alle Supplicanten. 79. Gail. l. obs. 13. II. *Restitutio in inte-
grum*, quæ etiã non jure actionis sed officio judicis petitur,
gloss. & Dd. ad l. 24. §. ult. D. de minor. Knipschild. de jur. &
priv. Civit. l. 1. c. II. n. 7. III. *Protestatio*, qua protestanti
jus suum illæsum conservatur. l. 8. §. 6. & ibi *Dd. D. de nov.*
oper. nunc. l. 20. D. de acquir. hered. est enim secundum
Alciatum in l. 40. D. de V. S. *animi nostri declaratio juris acqui-
rendi vel conservandi vel depellendi damni causa facta.* Unica
tamen regulariter non sufficit l. ult. ibi: denunciationi-
bus frequenter interpositis: C. de usur. pupill. sed necesse
est eam

est eam aliquoties repetere. *gloss. singularis. in cap. cupientes. §. quod si per viginti. verb. proposita. de Elect. in 6. Gail. 1. obs. 141. n. 9.* nec etiam contra factum proprium, aut contra jus alteri quæsitum, vel saltem mox acquirendum facta, quicquam operatur. *cap. sollicitudinem. 54. x. de appellat. Carpzov. p. 2. const. 30. def. 11. n. 11.*

XIII. Ultimus Juris Aperturæ tuendi modus est *Via facti*, quando nimirum turbantem vel dejicientem nos de Jure Aperturæ vi repellimus & jura nostra recuperamus: prout enim omnis defensio corporis, omni jure contra quosvis illicite offendentes est permessa. *l. 3. D. de just. & jur. l. 45. §. 4. D. ad L. Aquil. l. 1. §. 27. D. de vi & vi arm.* ita etiam defensio bonorum adversus invasores vim intentantes est licita. *l. 4. C. ad leg. Corn. de Sicar. l. 4. §. 1. l. 5. pr. D. ad leg. Aquil. l. 1. C. unde vi*, quam alii recte ad jura quoque incorporalia, servitutes, jurisdictionem, privilegia extendunt. *Bald. in l. 1. n. 30. C. unde vi. ibid. Iohan. Faber. n. 3. Bolognet. in l. ut vim. n. 77. D. de just. & jur. Caver. in pract. Crim. tr. de homicid. & assassin. §. circuitum. n. 31. ubi de defensione privilegij.* Sive vis intentantis sit *ablativa*, qua quis rem nostram in totum nobis auferre nititur: sive *turbativa*. Quocunque enim modo cum armis venientem armis repellimus. *l. 3. §. 9. D. de vi & vi arm. l. 1. & 27. eod. l. 12. §. 1. D. quod met. caus. l. 1. C. unde vi. per verb. ad defendendam possessionem.* Hæc autem juris sibi competentis violenta vindicatio & recuperatio hodie haud indistincte est permessa, sed ad conservandam constitutam in Imperio nostro Rom. Germ. Pacem publicam restringitur ad casum *l. 3. §. 9. D. de vi & vi arm. vid. Thom. Michaël. de juris d. th. pen.* Secundo hic loco addi potest, cum in *Instrum. Pac. Cas. Suec. art. 5. §. 9.* de Restitutione juris Aperturæ expresse cautum sit; his verbis, *Quod si quoque Augustane*

stana Confessione addicti in ejusmodi bonis Ecclesiasticis mediatis dicto anno dieque à Catholicis realiter, plene vel ex parte possessis jura presentandi, inspectionis, confirmandi, corrigendi, protectionis, Aperturæ, hospitalionis, servitiorum, operarum habuerunt &c. salva & illibata sint. non absque ratione concludimus quod remedium Constitutionis in des Friesdens Haupt = Neceß proditum, §. so dann die Churfürsten und Stände etc. si contraveniatur isti conventioni Instrumenti Pacis, locum habeat.

XIV. FINIS Juris Aperturæ est quod plurimum ad Statum & Reipublicæ conservationem faciat, propriis non saltem suffultum esse viribus, verum quoque adeo in alterius defendi territorio, ut aliorum sub mœnibus non minus quam in suo contra vim atque insultum hostium securus existat : neque minus alteri parti utile videtur alium quoque ad defensionem ipsius loci conferre, *vid. th. 2. hujus cap.* atque ipsi personæ auxilio adsistere teneri. Neque per constitutionem juris Aperturæ foedera saltem incuntur, amicitia contrahitur, verum hoc ipso & conservantur ac aluntur. Et quemadmodum olim Hospitii Jus apud omnes pene gentes præsertim moratiores ut inter Romanos ac Græcos inviolabile atque sanctum habebatur. *Corn. Nep. in vit. Hannibal. cap. 12. n. 3. Val. Maxim. l. 5. c. 1. ex. in dom. 3.* ita etiam Jus Aperturæ, quod summum amicitiae ac confidentiae signum, *vid. Tacit. lib. anal. 14. cap. 24. vers. 4.* præsertim si in casu necessitatis alicui obveniatur, ad illud haud incongrue referri potest : imo quod unicus quandoque actus infensissimos ac ad interitum loci adventantes hostes placaverit, & præterea ad summum Amicitiae gradum evexerit, testatur *Valer. Maxim. l. 7. c. 3. exemplum in extern. 9.* sed ut Romanorum arma non sensere paria, ita nec eorum in Virtutibus præstantia

stantia æmulos habuit: unde in contrarium de Turcis detestandum crudelitatis exemplum commemorat *Diar. Europ. de Anno 1663. d. 5. Mens. Sept. p. m. 705.* Denique destruit quoque amicitiam, si hosti per hujus communicationem subveniatur, non saltem superstiti ac florenti, quod extra omne dubium, verum quoque eo debellato ac ejus mœnibus everfis: quale Exemplum de Atheniensibus refertur, qui Thebanis patria ac laribus destitutis subvenere, quo facto Alexander adeo exacerbatus est, ut pro seditione ac hostili in se commisso crimine Atheniensibus hoc ipsum imputaverit. *vid. 2. Curt. in suppl. lib. 2.*

CAPUT IX.

*De Contrarijs Juris Apertura**id est**Quomodo Jus Apertura amittatur.*

THESIS I.

NON satis est ut sciamus *modos constituendi* juris Aperturae, ejusque *causas* tam *internas* quam *externas*, nisi præterea nobis perspectum sit, quatenus iterum *amittatur* & *finiatur*: quanquam vero nonnulli inter hæc duo *amitti* atque *finiri* diversitatem quandam constituent, ita ut ipsis finiri dicatur res quæ omnino extinguitur & esse desinit; amitti, quæ per se esse non desinit, sed is saltem qui possidebat illam amittit, *Vult. de feud. lib. 1. c. 11. n. 3.* insistentes subtilissimi J Cti Pauli vestigiis *lib. 3. sent. tit. 6.* nos tamen quibus hoc loco simplicitas magis quam difficultas placeat, secundum *text. §. 7. Inst. de fideicom. hered. §. 3. Inst. de legit. agnat. success.* merito iis promiscue in tradendis modis finiendi jus Aperturae ut in *§. penult. & ult. Inst. de*

H

Vsuf.

Vsuf. ab Imperatore factum deprehendimus, utemur. *ad-
de Rittershus. de feud. lib. 2. c. 5. q. 1. pr.*

II. Prout autem variis modis jus Aperturæ consti-
tuitur, quales retulimus *supra in cap. 4.* iisdem quoque
modis tolli necesse est, *per l. 35. & 100. D. de Reg. Jur.* Cum
itaque Dominus territorii superior jure superioritatis tan-
quam Regale jus Aperturæ in castris ac civitatibus ad se
pertinentibus possideat, consequens est eodem plane sub-
lato & hoc tolli; nisi in alienando jus Aperturæ sibi reser-
vaverit, vel in adimendo ipsi expresse relictum fuerit:
quatenus vero Jus Superioritatis vel etiam Regalia amit-
tantur, pluribus videri potest *Braudlach. epit. Jurispr. publ.
lib. 3. cap. 4. §. 21. & c. 5. §. 14.* Quæritur vero *An non in sim-
plici alienatione castri à superiore facta, in quo alius nudum jus
Apertura habet, hoc jus terti extingatur?* quod negan-
dum, quia res cum suo onere transit. *l. 18. §. 2. D. de pign.
act.* nec quicquam in fraudem tertii aliorum conventio-
ne & pactis peragi potest. *l. 74. & seq. D. de Reg. Jur.*

III. His præmissis nunc videndum in subsequen-
tibus, quinam in specie sunt modi, ubi vel per se, vel cum
ipso castro jus Aperturæ finitur. Existit autem hoc potissi-
mum quinque modis I. *Voluntate Personarum constituentium.* II. *Facto.* III. *Præscriptione.* IV. *ob Delictum.* V. *Interitu castri seu loci in quo jus Apertura constitutum habuit;*

IV. *Voluntas Personarum Constituentium* Jus A-
pertura in dissolutione ejusdem Juris Tripliciter interve-
nire potest. *Primo* Est voluntas utriusque partis, ubi nul-
lum superest dubium quin contrario consensu semel pla-
cita rescindere possint; *arg. l. 80. D. de solut. l. 35. D. de R. F.*
Secundo A parte concedentis solum interponitur voluntas
in dissolvendo *Revocatione*, quæ locum habet in subdito
si per

fi per modum privilegii Superior hoc jus in eum contulit. *Gail. 2. O. 60. n. 17.* Secus si per *modum contractus*: quod indistincte in Extraneo observatur, cum Princeps qui in non subditum per Statutum seu privilegium aliquid transfert, videtur facere contractum & conventionem cum eo, & ideo si revocat privilegium vel statutum non nocet illi, sicut non noceret revocatio contractus, quod ipsum pluribus Dd. autoritatibus probat *Felinus in cap. 1. x de probat. n. 2. & cap. novit. de judic. n. 10. & ibi Dd. commun. teste Gail. 2. obs. 60. n. 17.*

V. Nonnunquam etiam jure revocat Dominus Aperturam quam alteri *per modum contractus* constituit. I. Si ex sola urbanitate, amicitia, vicinitate *precario* alteri concesserit; qualis concessio juris Aperturæ tamdiu durat, quamdiu qui concessit patitur *arg. l. 1. pr. & l. 2. §. 2. D. d. precar.* II. *si ad certum tempus* fuerit concessum Jus Aperturæ, quo finito recte illud revocat dominus. III. Si *Persona certa* constituatur tanquam jus Personale, quo casu cum persona acquirentis etiam extinguere solet *cap. privilegium 7. de R. L. in 6. arg. § pen. Inst. de usufr. l. 3. in fin. D. quib. mod. usufr.* IV. Si Jus Aperturæ quod ex benigna Domini voluntate acquisiverat, ob summam ingratitude *ex l. ult. C. de revocand. donat.* revocat V. Si Dominus jus Aperturæ alteri sub certis conditionibus constituerit, hic vero pactis stare recuset, actione rem suam repetere potest *arg. l. 1. C. de donat. quæ sub mod. quod etiam in Vasallo locum habet si conditioni investituræ insertæ non obtemperet arg. t. 2. feud. 24. §. 2. vers. sed non.*

VI. Tertio sufficit aliquando Voluntas Requirentis ad amittendum Jus Aperturæ, quæ aperitur *Renuntiatione*, cum nemo invitus beneficio frui teneatur *l. 69. D. de Reg. Jur.* & quisque favori & juri sibi competenti renun-

tiare potest. *l. 51. C. de Episc. & Cleric. l. 29. C. de pact. qua facta ad jura renuntiata non datur regressus l. 14. §. 9. D. de edil. edict. l. 20. cum seq. D. de minor. l. 4. C. de pact. hæc renunciatio in Vasallo communiter dicitur Refutatio, quæ etiam domino invito ac repugnante fieri potest Rittershus. de feud. l. 2. c. 2. q. 21. & c. 6. q. 6. ne tamen fiat dolose vel intempestive, eo consilio ut ad præstanda servitia requisitus servire non teneatur. Mynsing. 5. obs. 65. Wesemb. de feud. c. 11. n. 11. Sonsbec. de feud. part. 12. n. 117. quemadmodum & tales renunciaciones de jure communi sunt prohibitæ. §. 4. Inst. de societ. l. 17. §. 1. D. pro soc. nec ullo pacto præcaveri potest ut liceat intempestive renunciare, l. 14. & d. l. 17. §. 2. D. eod. imo dolosa refutatio eo animo facta, quo magis contra Dominum inimicitias postmodum exercere queat, hodie gravissima pœna coercetur. vid. Aur. Bull. tit. 14. An vero & quando refutatione facta Domino vel agnatis aut propriis filiis præjudicetur? videri potest Gail. lib. 2. de pac. publ. cap. 14. num. 11. & seq. Rittershus. d. q. 21. usque ad fin. cap. 2.*

VII. II. Facto amittitur Jus Aperturæ vel proprio vel alieno. Proprium consistit vel in *omittendo*, quando ipse cui hoc Jus competit eo non utitur, ita ut alter præscriptione ad libertatem prædii sui admitti videatur. de qua in *rh. seq. 8.* vel in *committendo*, cum quis permessa sibi potestate abutitur. *l. 11. in fin. C. de judais. cap. privilegium. 63. caus. 11. q. 3. c. ubi ista. 7. dist. 74.* tali enim abusu amittuntur Regalia. *Sixtin. de Regal. l. 1. c. 6. n. 34. Gail. 1. obs. 17. n. 2. & 4. Myns. 5. obs. 8. Thom. Michael. de jurisd. concl. 135. in fin.* Factum alienum est vel *Inhabitantium* vel *tertij alicujus.* *Inhabitantes* si Domino Aperturam facere recusant, pro defectione ac seditione est habendum & rebelles judicandi, qui legitimis & competentibus modis coërcendi, & ad præ-

ad præstandum debitum servitium adigendi, vid. *Gail. de Arrest. Imp. cap. 10. num. 1. & seq.* neque à subditis hoc Jus contra dominum præscribi potest, cum nulla inobediens adversus Dominos suos & superiores patrocinetur præscriptio *c. cum non liceat. 12. x. de præscript.* nisi de facto, ejectis & extirpatis Dominis, vi adversus quoscunque se tueantur; quod Tarquinio ultimo Rom. Regi obvenisse meminit, *Livius lib. 1. cap. ult.* Si vero Extraneó, qui legitime adsecutus aperturam ab inhabitantibus denegetur, sive proprio eorum motu, sive instinctu domini, ipseque tacuerit, recte ei præscriptio tandem objicitur. *Factum alicujus tertij* plerunque violentum est. e. gr. cum alium vi ab usu sui juris repellit, quod fit vel *impediendo in via* quo minus ad castrum pervenire queat; quo casu tamen impeditus potius quam destitutus dicendus, cum animo adhuc possideat: Secus est in Occupatione hostili, cum eo ipso quo castrum in adversarii venit potestatem, castrum & omnia ejus jura in occupantem transeunt. *arg. §. 17. Inst. de Rer. Div.* adeo ut non Domino magis castrum quam cæteris Jus Aperturæ simul ademptum videatur. *Recuperatione* tamen facta, sive *armis*, ut si Dominus oppugnatione pristinum castri dominium vindicet; vel *Pactis*, ut si sub certa conditione ei reddatur: vel *ex gratia*, ut si ex mera occupantis gratia domino cedatur, pristinam castrum recipit conditionem & unicuique jus suum restituitur: nisi forte *relatione* reversus sit ab hostibus locus, quo casu & cæteri pro qualitate juris sibi competentis sumtus conferre tenentur.

VIII. III. Quemadmodum Jus Aperturæ *præscriptio* acquiritur, eodem modo dominus superior libertatem prædii sui vindicat; quæ tamen præscriptio ut in *acquirendo* ita quoque in *adimendo* plane est diversa:

H 3

Si enim

Si enim contra Privatum præscribat immunitatem castri sui, recte secundum communem Dd. opinionem, ut in cœteris servitutibus decem anni inter præsentem, viginti inter absentes requiruntur. *l. unic. C. de usucap. transfor.* Si vero contra Superiorem v. g. contra Imperatorem intentetur, tunc distinguimus cum *Magnif. ac Consultiss. D. D. Tabor. in tr. de metat.* an præscribens nitatur solo temporis decursu, an vero causa alia, ex qua superioris consensum possit edocere; Hoc casu quadraginta sufficere annos existimat, per *l. ult. C. de fund. patrim.* addatur cum hac restrictione *Klock. de contrib. c. 16. n. 53. & seq.* Illo desiderabitur tempus immemorabile. *part. 3. sect. 2. c. 1. §. 9. in fin. & §. 11.* Hæc in domino libertatem prædii sui vindicante obtinent, si vero Extraneus jus Aperturæ in castro præscribat, (aliis jamjam Aperturam in eo habentibus) nemini hoc ipso jus suum adimit, sed potius id agit ut simul cum cœteris admittatur: nisi ipsius castri præscriptionem præ-tendat, cœterosque jure Aperturæ exuisse probare velit.

IX. IV. *Ob Delictum commissum* aliquando re nostra privamur, quando vel proscriptionem vel confiscationem bonorum post se trahit; qualis amissionis species & juri Aperturæ & qualicunque possessioni castri communis. Bannitus enim seu proscriptus in Imperio nostro Romano Germ. neque hospitio neque tecto fovendus & tam à *Suis* quam ab *Extraneis* ipsi deneganda Apertura, *Gail. l. 2. de pac. publ. c. 1. n. 25.* nisi hi in eandem pœnam incidere, vel illi ad leviolem, pro qualitate peccantium, sese obligare malint, *d. l. Gail. cap. 10. n. 4. 25. & seq.* Aliud quoque est delictum, quod quamvis non tale sit, ut confiscationem bonorum de jure Civili mereatur, tamen Vasallum beneficio suo sæpius destituit, vocaturque in jure nostro feudali *felonia*, & tam à Domino quam à Vasallo
commit-

committi potest, *text. 2. feud. 26. §. domino committente. &*
text. 2. feud. 47. cujus species cum in jure feudali haud sint
 expressæ, arbitrio nonnunquam judicis committuntur,
 ut is pro solertia sua æstimet, an causa aliqua, iis quæ defi-
 nitæ, sit similis vel major. *text. 2. feud. 24. §. 2. ibiq. Dd. ad-*
de Rittershus. lib. 2. c. 5. q. 3. Rosenthal. cap. 10. concl. 13. & 14.
 ideo præeunte demum sententia privationis declaratoria
 poena executioni dari solet. *Gail. 2. obs. 51. n. 1. nisi culpa &*
Felonia sit notoria actu permanens. d. l. n. 8. Inter infini-
 tas fere felonix species quibus castrum & jus Aperturæ in
 eo amitti potest. *v. d. l. Rittersh. q. 2. & 4.* paucas equidem
 sed huic juri omnium frequentiores exhibebimus I. vi-
 detur latere *in text. 2. feud. 24. vers. Sed non.* quando ni-
 mirum Dominus Aperturam expresse in investitura sibi re-
 servavit, Vasallus vero eam abnuat, vel facere omnino re-
 cuset: præsertim cum præter hoc servitium, nulla regulari-
 ter ultro à Vasallo exigantur. *vid. supr. th. 5. cap. 8. II. in*
text. 1. feud. 5. pr. si Dominum quamvis in Investitura sibi
 de Apertura haud prospexerit, necessitate compulsus
 non recipiat, sed hac denegatione hosti objiciat, cum sit
 species desertionis. Si tamen his duobus casibus Domi-
 nus ad privationem feudi agat, eo potissimum respicien-
 dum monent Feudistæ, utrum jure vel dolo aut sine pro-
 babili causa ipsi denegaverit Aperturam. *arg. text. 2.*
feud. 24. §. 2. vers. Sed non est. Rosenthal. de feud. c. 8. concl. 2.
lit. g. ibique allegati Dd. III. Est cum sciens contra Do-
 minum alicui aperiat castrum, quod adeo à Feudistis im-
 probatur, ut nec patri, nec filio, nec fratri auxilio esse, sed
 potius contra hos domino adistere à quibusdam Vasallus
 iubeatur. *text. 2. feud. 28. in fin.* quorum tamen sententiæ
 simpliciter subscribere vereor. *vid. Rittershus. de feud. l. 2.*
c. 1. q. 26. & siqq. adde quæ tradit Locam. in quest. feud. 102.

X. V. Et-

X. V. Etiam *Interitu* castri Jure Aperturæ inibi
 gaudentes eo destituuntur. Hic accidit vel *casu fortuito*
 vel *facto superioris* ob delictum inhabitantium. Ille ori-
 tur vel ex Incendio, chasmate, terræ motu. §. 3. *Inst. de usu-*
fruct. l. 15. D. locat. cond. Inundatione *l. 30. §. 3. l. 3. §. 17.*
D. de acquir. possess. si ab hoste destruat, bellum enim in-
 ter casus fortuitos quoque numeratur. *Gail. 2. obs. 61. n. 6.*
 vel etiam si à tyranno absque legitima causa everratur;
 harum everfionum plurima exempla atq; diversas com-
 memorat species *Knipschild. de jur. & pr. civit. l. 1. c. 19.*
 Est autem hæc vel *totalis* vel *partialis*, hoc casu in residuo
 jus semel quæsitum integrum permanet: cum idem in
 Usufructuario & Emphyteuta obtineat. *l. 53. D. de Vsufr.*
 Illo, in suspenso videtur esse jus usque dum castrum resti-
 tuatur, arg. §. 24. *Inst. de Rev. Div. l. 14. quemadm. fervit.*
amitt. l. 23. D. quib. mod. Vsufr. amitt. l. 7 §. 6. D. de acquir.
rer. dom. vid. Wesemb. in paratitl. ad tit. D. quib. mod. Vsufr.
amitt. neque hoc in loco prorsus negligenda quæ tradit
d. l. Knipschild. cap. 20. in fin. Si vero auctoritate & facto
 superioris; ob delictum puta, rebellionem vel crimen
 violatæ Pacis publicæ, aut ex causa scandali sine spe readi-
 ficandi destructum, aut solo æquatum sit castrum: *Gail. 2.*
obs. 61. num. 1. jus Aperturæ plane in eo deletur; cum
 etiam Protectionis Jus in iis evanescat. *Mager. de advoc.*
arm. c. 16. n. 9. & seq. Idem obtinet, si muris ob causas re-
 censitas castrum exuatur, cum civitas ad murorum de-
 structionem à superiore damnata, perpetuo absque muris
 permanere debeat. *Bartol. in l. 2. C. de pæn. Lose. de jur.*

Vnivers. part. 4. c. 1. n. 38.

CAPUT

CAPUT X. seu ULTIMUM.

De

Affinibus & Coniunctis Juri Aperturæ.

THESIS I.

ULTIMO nunc loco adnectenda nobis videntur *Affinia* & *Coniuncta* Juri Aperturæ. Huc autem in genere referri possunt I. *Omnes actus jurisdictionales*, quatenus jure Superioritatis Dominus in subditos exercet: cum subditorum sit portas civitatis aperire atque dominum cum suo comitatu recipere, *Everh. Iur. vol. 2. conf. 1. num. 160. Gædden. conf. 31.* II. *Regalia* & quidem majora quæ ad Splendorem & Statum Principis faciunt, *Bocer. de Regal. c. 2. n. 6.* & quanquam hæc à jure Superioritatis & jurisdictione territoriali distinguantur, *Myler. de Princ. & Stat. Imp. c. 36. n. 4.* tanquam majus & minus; hodie tamen cum iisdem fere coincidunt, testante *Klockio. vol. 1. conf. 9. n. 2.* und obwohl solchem nach das Jus Superioritatis etwas mehrers und grössers ist / als Jus Regalium, so ist doch dieses alles durch einander dermassen bey den Chur und Fürsten / Teutscher Nation vermischet / daß gemeiniglich beyde für eines gehalten / auch dem gemeinen gebrauch nach das Jus Regalium dem jenigen so die Lands-Fürstliche Obrigkeit hat / mehrers theils beygemessen wird. III. *Jura Belli*, qualia referuntur passim à Dd. ut jus instituendi armamentaria, jus lustrandi, sequelæ, muniendi castra & fortalitia, conscribendi milites, aperturæ &c. *d. Myler. cap. 75. & plur. seq. Theod. Dietrich. in not. ad Aur. Bull. tit. 17. §. guerras.* IV. *Servitutes Reales*, de quib. *pr. Inst. de Servit.* cum enim Jure Gentium distincta sint dominia & nemini Jus sit alterius prædium ingredi, per tradita *supr. in cap. 4. th. 9.* constituta tamen

ta tamen in eo sibi servitute, jure ea petit, à quibus alias arceri potuisset.

II. In specie vero Juri Aperturæ conjuncta seu Affinia sunt; I. *Ius intrada sive Intratus* das *Einfunfft-recht* oder das *Einreithen* / cujus vigore subditi dominum territorialem cum apparatu festivo in armis constituti devote excipere eique obviam procedere tenentur *Magnific. Vir Dn. Dr. Tabor. in tr. de metat. cap. 6. num. 10.* II. *Ius Albergarie seu Hospitationis* vulgò *Arungs-Recht*: quod incolæ alicujus loci dominis vel aliis cum familiis & comitibus advenientibus debent, consistens in hospitio, esculentis & poculentis præstandis; hoc sæpe cum ipsa Apertura in iisdem literis constitui solet, ut passim in hac Dissertat. *cap. 6. th. 2. in fin. & cap. 8. th. 2.* demonstravimus. III. *Ius Conducendi per Castrum*, quo casu semper apertura præsumitur adnexa, *vid. acta Chur Pfalz Co. Bischoffen zu Speyr edita Anno 1655. Gleich und Öffnung zu und durch Deidesheim betr.* IV. *Impositio militum seu presidij in castrum*; *Guarnison einlegung* / quorum duci plerunque portarum cura ac dispositio circa eas demandatur, nisi forsitan libera quædam Respublica, vel alteri Subjecta, cum voluntate domini tempore belli majoris securitatis & præsidij causa militem à Principe quodam ad tempus expectat, reservata sibi vel Domino suo omnimoda administratione circa castra & ejusdem belli jura. V. *Ius Clavium*, quale tenuere Ehingeri Ulmenses in monasterio Herbertingensi. *Crus. annal. Suevic. part. 2. lib. 12. cap. 6. in fin.* item Comites Wertheimenses in monasterio Grumbacensi &c. ita ut si abbas ibidem moriatur Comes Wertheimensis vel ipse vel per suos monasterii claves in custodiam suam recipiat, & tamdiu, donec alius Abbas electus fuerit retineat. *Author des Wertheimischen Gegenberichts*

riches contra Würzburg. cap. 3. fol. 40. His adde feudum, quale Nobiles de Maslmünster ab Archiducibus Austriae tenent, qui tale iis servitium praestant, quod tempore hostilitatis claves ad oppidum Einfeldheim tanquam ad Cameram Archiducalem retinere, portas claudere & aperire debeant. vid. Zas. ep. feud. part. ult. Bocer. cl. 4. disp. 14. th. 35. lit. m. fol. 24.

Hic terminus esto tractationis, quam pro institutione loco Dissertationis Inauguralis prodere volui, debui: si quae minus arrideant, vel ad palatum tuum haud esse videantur, ignosce quaeso C. ac B. L. mediam enim eligendoviam neque summa tantum scrutari, neque etiam in levissimis haerere animus fuit: memor moniti ingeniosissimi Barcl. in Icon. animor. cap. 10. §. antepen. circ. med. usque ad fin. Tibi o Aeternae Deus, qui Jus Aperturae Coelestium Regnorum miseris nobis in gratiosum tuae misericordiae sinum refugientibus clementer largitus es; Tibi inquam sit summa laus, sit maxima gloria in sempiterna secula.

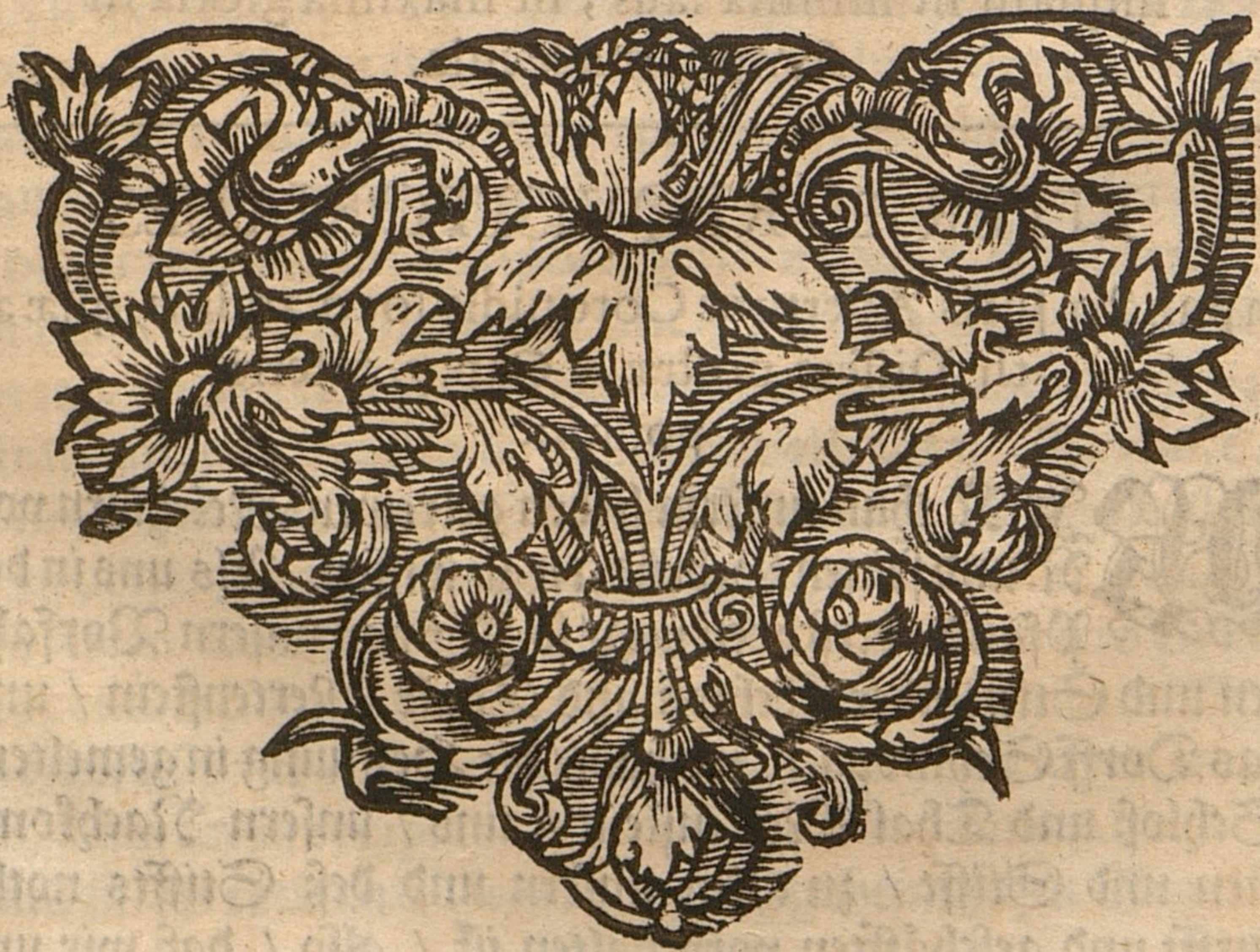
LITERÆ REQUISITORIALES

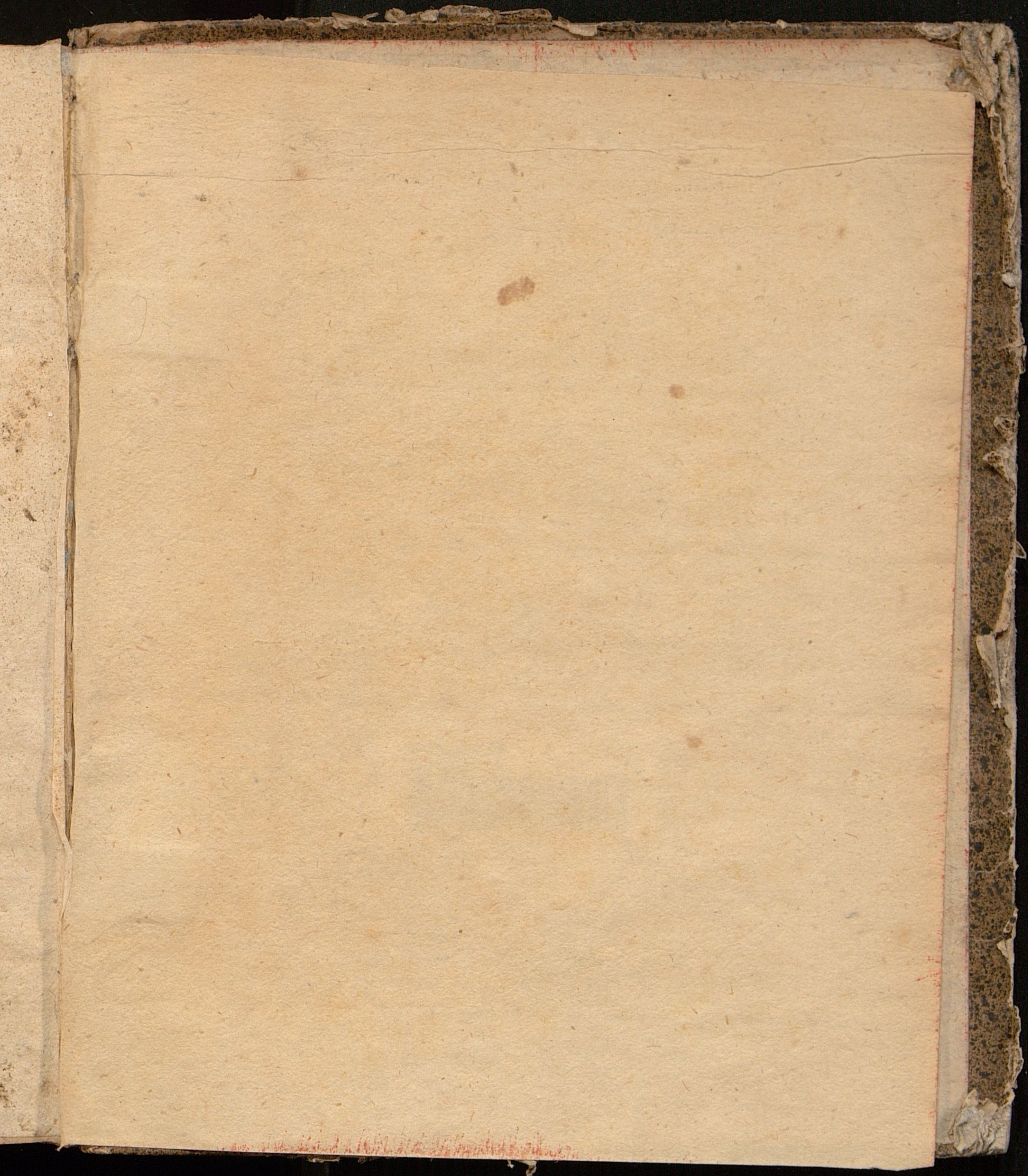
in puncto Juris Aperturae Coronidis loco additæ, quæ a th. Dissert. nostræ 4. Cap. 7. referri possunt.

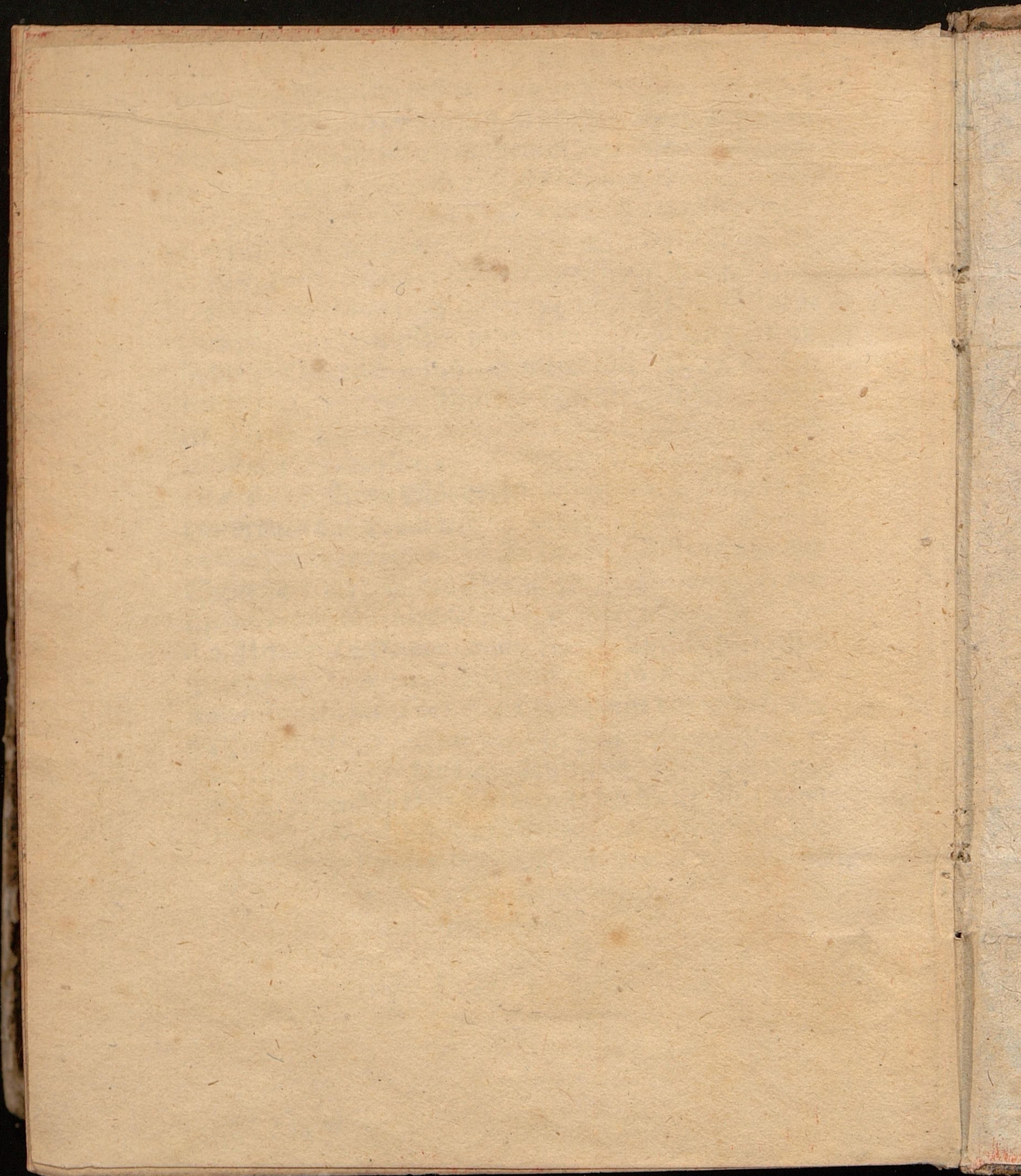
Wir N. thun unsern lieben getrewen Melchiorn von N. und seinen Gebrüdern zu wissen. Als uns in der Pfandverschreibung/ so Ihr von unsern Vorfahren und Stifft über Schloß und Thal Mertenstein / und das Dorff Seymspach/ innhabt/ die Veffnung in gemeltem Schloß und Thal Mertenstein / uns / unsern Nachkommen und Stifft / zu allen unsern und des Stiffts nothdurfft und geschäftten vorbehalten ist / also / daß wir uns

wider männiglich niemandts außgesehen / darauß und darinn behelffen sollen und mögen / so oft uns das noth ist und sein wird: weiters Innhalts derselben Pfand-verschreibung / daß wir demnach solcher Öffnung durch die unsern so wir dahin schicken werden / zu unsern und unsers Stiffts gelegenheit und nothdurfft zu gebrauchen gedencken. Das verkünden wir Euch mit diesem unserm offenen besiegelten Brieff / ernstlich begehrend und erforderend / so die unsern zu Mertenstein erscheinen / und solcher Öffnung gesinnet werden / Ihnen das zu jederzeit zu gestatten / und sich darvon unser und unsers Stiffts wegen ungehindert und unverweigert gebrauchen zu lassen. Daran thut Ihr zur billigkeit unsere ernstliche meinung / darzu wir uns gänzlich verlassen. Geben under unserm zuruck auffgetruckten Secret.

F I N I S.

01 A 661b

ULB Halle

3

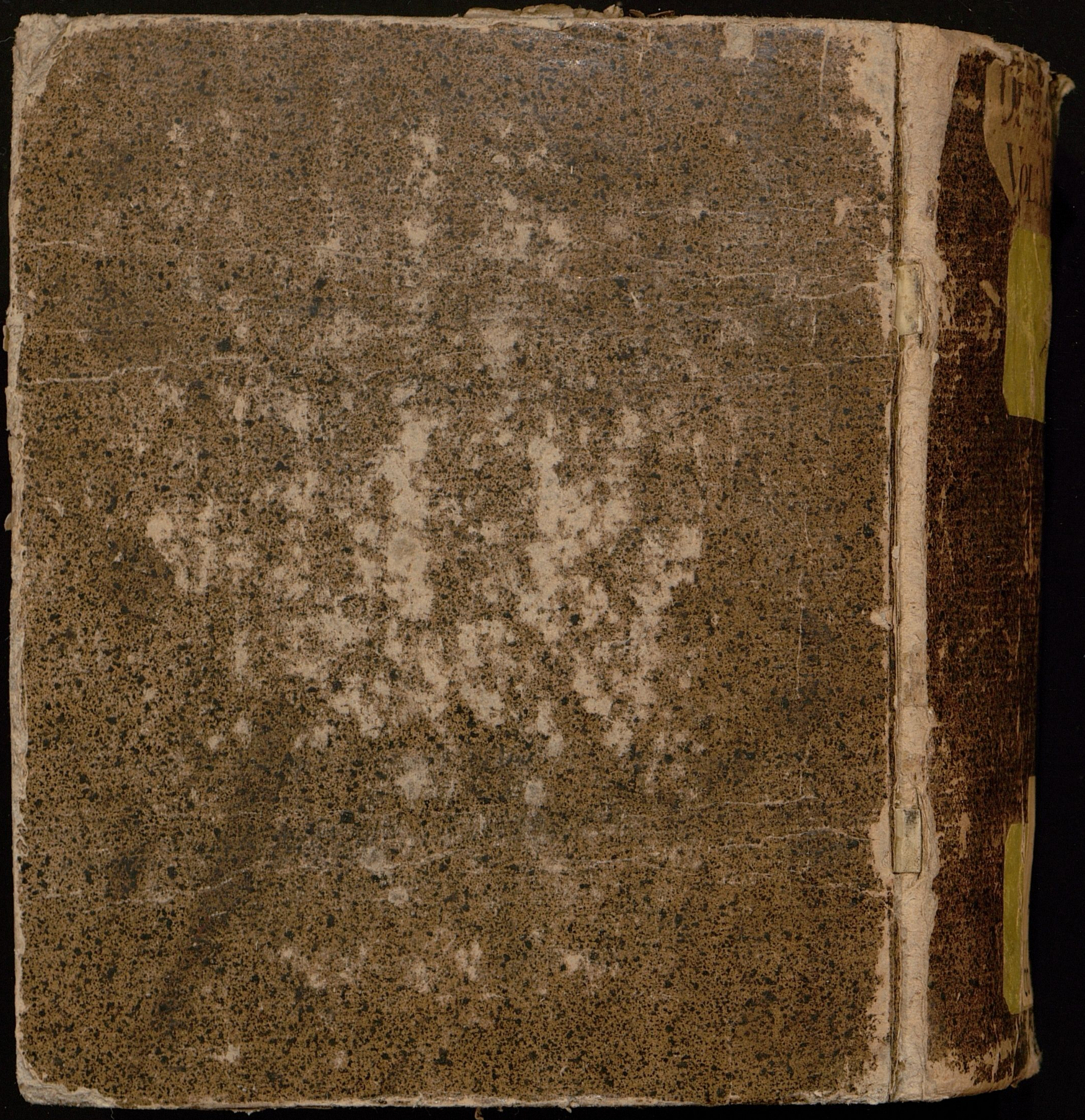
002 936 178

TA-FL

WOOD

DISPUTATIO INAUGURALIS *De*
JURE
APERTURÆ
Vulgo
Bestimmungs-Recht/
Quam
DIVINA ADNUENTE MAJESTATE,
Ex Decreto & Autoritate
MAGNIFICI, NOBILISSIMI, AMPLISSIMI
atque Consultissimi JCTORUM
COLLEGII
in Celeberrima Argentoratensium Universitate
PRO LICENTIA
Summos in Utroque Jure Honores ac Privilegia
DOCTORALIA rite consequendi,
Solemni Eruditorum Examine subijcit
WILHELMUS DECKHERR,
Argentoratensis.
Ad diem Mensis Septembris, H. Lq. S.
ARGENTORATI,
Literis JOH. WILHELMI TIDEMANNI, M DC LXX.

21

